

אמרו לו

פרק שלישי בריתות

מוסף רש"י
ראה בסוף הכרך

א"א בשלמא ר' מאיר לחומרא, דאפילו ציורא מנדי אכילת פרס
מחייב היינו דקאמר ר' ליה רבנן לעולם אינו חייב ציורא מנדי אכילת
פרס אלא עד שמהם שהייא אכילתו כשיעור פרס; אלא אי אמרת ר'
מאיר לקולא. קאמר דאפילו צדי אכילת פרס לא מנעך אס הפסק

אי אמרת בשלמא רבי מאיר לחומרא היינו
דקתני עד שישא עד דשהי דיליה א כרי
אכילת פרס אלא אי אמרת ר' מאיר לקולא
ורכ"א אם שדה ביבי ליה אלא לאו ש"מ ר'
מאיר לחומרא ש"מ אמר רבנאי אמר שמואל
בבבליים ובבבליה עד שישא מתחלה ועד
סוף בכרי אכילת פרס אוכלים ממאיהן שקקים
ורמשים ומשקין אפילו כל היום כולו בכרי
אכילת פרס מאי קאמר אמר רב' לענין הכשר
קאמר אפילו כל היום כולו הוא שאכל כזית ג'
בכרי אכילת פרס מתיבי *כלל האוכלין
מצטרפין לפסול הגוויה בכחצי פרס מאי לאו
דאכליה לחצי פרס בכרי אכילת פרס לא דאכל
כזית כזית בכרי אכילת פרס מתיבי כל
האוכלין מצטרפין לפסול את הגוויה ג' בכחצי
פרס בכרי אכילת פרס כיצד אבל וחור ואכל
אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף
אכילה אחרונה כרי אכילת פרס מצטרפין יותר
מבאן אין מצטרפין יד א התירו (ה) לאכול
פחות מבשיעור לירד ולטבול ירד וטבל ועלה
והשלימו מצטרף התירו א לה לעברה לאכול
פחות מבשיעור מפני הסכנה יכל המשקין
מצטרפין לפסול את הגוויה ברביעית בכרי
אכילת פרס כיצד ששה וחור ושיתה אם יש
מתחלת שניה ראשונה ועד סוף שתייה אחרונה
כרי אכילת פרס מצטרפין יותר מבאן אין
מצטרפין א וזוהו לה למנע טמא מת להניק
הכל ובנה שחור קתני מותר אם יש מתחלת
אכילה ראשונה ועד סוף אכילה א בכרי אכילת
פרס מצטרף תיובתא דרבנאי תיובתא אמר
מר לא התירו לו (ה) א לאכול פחות מבשיעור
ליד ולטבול מאי קאמר אמר רב יהודה
הכי קאמר יכל פחות מבשיעור לא התירו
לו לירד ולטבול שאם ירד וטבל ועלה והשלימו
מצטרף ואתי למימר אהני לי מבילה קמיתא
ואין יודע שאין מבילה אלא באחרונה קתני
התירו לה לעברה לאכול פחות מבשיעור
מפני הסכנה מפני הסכנה אפילו טובא נמי
תיכול אמר רב פפא ר' קתני א וזוהו לה
לעברה פחות מבשיעור אפילו טובא מפני
הסכנה קתני התירו (ה) למנע טמא מת להניק
את בנה ובנה שחור אמאי שחור כיון דיינק
תימא לא איחבש (ה) ינ נהכשר בטיפה מלוכלכת על
אמר רבא בר אבהו [בתקפה אהה לא הניח שיפה מלוכלכת על
פי הדרד אמר רבא שתי תשובות בדיקרא דקחוינא לפומיה דמלא
חלב ועוד מקום חלב מעיין ג' הוא (ז) דקתני חלב "אשה מטמא בין לרצון
ובין שלא לרצון בהמה אינה מטמא אלא לרצון מאי לאו שלא לרצון
י' דלא ניהא ליה וקתני מטמא אלא אמר רבא היינו טעמא דבנה שחור
'דספק ינק כשיעור וספק לא ינק ואם תמצא לומר ינק ספק ינקו אכילת
פרס ספק ינקו ביותר מכרי אכילת פרס ולרבא מקום חלב מעיין הוא ולא
צריך הכשר והתנן (ט) האשה שנשף חלב מדדיה ונפל לאיור תנור תנור
ממא וקשיא לן במאי איחבש ואמר רבי הוהנן במיפה ט' מלוכלכת ע"פ הדרד
וכי תימא רבא לא סבר לה בר' יוחנן והתניא (י) נמצאת אדה אינר ושעה משקין
(כ) בבוז הוועה ולידה סרוחה (י) ורעי שחורין מכלום דמעת עינו ודם מפתרו
(ח) ז'ל התירו (ז) ל' התירו (ג) מצטרפין פ"ו מ"ה (ד) כלה
פ"ה מ"ה סנה מקד: (ה) מצטרפין פ"ו מ"ה (ו) (ז) כלה [סנה]

התירו לעברה להכל פחות מבשיעור מפני הסכנה: ולא תאמר
אפילו בלא סכנה נמי דאמרינן (סנהו פ"ב מ"ג) והשלימו
כל ואלו כמירד המעט וכן פרק קמח דתולין (ף ב') קאמר טעמא
בחולין מהו לנימרה ואף עב גב שחולין עומדין כן וי"ל הכל מיירי
לענין להכל תרומה אחת כך דכל בלא
להכל תרומה אפילו כשיעור נמי
*ואם תאמר מהו פירוש מפני הסכנה
אפילו טובא נמי ויש לומר דיומנין
שאין לה כי אם תרומה: כיון דיק
לא מתלב אטעמי ליה מתלב כ"י. ה
איתכשרת צופיה מלוכלכת על פי הדר
שזהו טיפה לין סופה שיוקפה התינוק
והוא משקף ואם תאמר והא חומר פרק
לא שעה (סנהו דף נג:) מצי סתת לה
בזל שיעוריה ופרס ר"ל לענין הכשר
דפחות מבשיעור לא מקבל הכשר והכא
בזה התינוק לין חלב כבילה ויש לומר
דמירבך לא צדי כבילה והכא היינו
דאורייתא: בנה תמאי טהור. כיון
דינק מתלב אטעמי ליה מתלב ונפסל
גופו עוממח גויה ג' :

אמר רבא שתי תשובות בדבר ט'
ועוד מקום חלב מעיין הוא
וכיון שמעיין הוא (ז) וטעמא כרוקה
לון ס' הדר שמשו סניוזה לתיוק
ליהי חלב ויעל סם משקף מיניה
דחיי לענין דאטו מעיין ודאי מעמח
בזה כרוקה ואם כן למה לירד הכשר
והכא טעי רבא וסבר דלון שחור
ט' משולל ויאלה כרוק תשיב מעיין ט'
עב גב דאטו חורר ונכלט פ' ונמנן
לרבא דמעיין הוא הנהג חלב האשה
מעמח לרצון ואלא לרצון ח"כ משקף
הוא נם התורה ומעיין הוי כובה דתי
לחו מעיין הוא לא הוי מעמח לא
לרצון כמו חלב הבנהה וצ"ל דחמור
מתלב הבנהה לענין דס מנפחה
מדייתא כפיפא דהיה מנשג מ"ה או
לחו מעיין הוא לא הוי מעמח חלב
מקום חלב מעיין הוא ולאו מותר לכול
אית ליה דחור מעשייתא אשה הוא
כרוקה ומיני רגליה לחמך לקמן
דמשמחין עוממח חמורה ככל שחור כמו
ח' מנכריה וקשה שחרי הכא מיירי
בעמח מה וכן לו מעשייתא וזו ותי
קאמר כחיה מנכריה והלא מרה טעמא
אזי מעמחה למכריה וזו דרוק
ומיני רגליה לריכי קרף ולא אהו מהו
ג' וכן ורעה כמו ששיעתי טח:

שימה מקובצת

- א) דיליה בכרי אכילת
- ב) אוכלין
- ג) ופסקין ספאום אפילו:
- ד) כזית ט"א כזית כזית
- ה) שבר בכרי: [ד] גויה
- ו) בכרי אכילת פרס ה"ג
- ז) מאי בכרי אכילת פרס
- ח) כזית כזית ולא אכילה
- ט) חצי פרס ח"ש כל
- י) האוכלים
- יא) לפסול את הגוויה בכחצי
- יב) פרס כ"י (אכל וחור)
- יג) (אכל) א' התירו לאכול
- יד) רתירו לה ע"י תוס'
- טו) התינוק ל' ע"ב:
- טז) התירו לה:
- יז) אכילה ראשונה בכרי
- יח) אכילת פרס מצטרף יותר
- יט) מבאן אין מצטרף
- כ) תיובתא דרבנאי אסר
- כא) טמא תיובתא: ט' ז'
- כב) אכל פחות: ג' קתני
- כג) התירו לו לעברה
- כד) חלב ח"ה ללון
- כה) ח"ה דאוריין
- כו) דאכלה בשר קרישים
- כז) א"כ שפיטא דאין
- כח) מותרים לפסול גויה
- כט) ברב תויר
- ל) [בתין] אסרינן למת:
- לא) דיינק חלבה
- לב) אמיט: ג' איתכשר
- לג) הא איתכשר בטיפה
- לד) המלוכלכת אהה ו' ל'
- לה) נפקת: א' את התנן
- לו) חלב אשה מטמא
- לז) בין לרצון בין שלא
- לח) לרצון שלא לרצון
- לט) היא דלא ניהא
- לך) ליה כ"י: [ז] ט' ע"י
- לם) בהדרשין: ט' בטיפה
- לנ) המלוכלכת על הדרד
- לו) ותי תימא רבא אסר
- לז) לה כ"י כלוסר דאין
- לח) דא צריכים לומר
- לט) ס' כ' ש' ד בטיפה
- לך) המלוכלכת דלעיל
- לם) מקום חלב מעיין הוא
- לנ) וכ"ש דתימא ספי
- לז) דספקא לתנור והתניא
- לח) כ"י אלא ש"ס דלא
- לט) מעיין הוא: תוס':
- לך) סרוחה והרעי
- לם) סרוחה מכלום דמעת:
- לנ) [ת] מטמאין אלא:
- לז) [ת] מביילת חלב אוסיפ
- לח) א' ח' נפקת: כ' ולא
- לט) חרבה משקה את ליה:
- לך) והשלישי נאכל
- לם) בניד את י' נפקת:
- לנ) כ' ספאין תו דאין
- לז) מוהרד אפוטאה דאין
- לח) כרייה או נייר דכ"י
- לט) או ישיא ברבא ס' ב':
- לך) גויה ו' וכל לא
- לם) איכשר אינ' דחלב
- לנ) משקה הוא מ"ס י' ש

לענין רש"י
קייטורא
קייטורא
כרייה (פצע מוהרד)

תיובתא כ"י מעמח ז'
[מקולחט ס"י מ"ז]

רבינו גרשום

ר' גרשום ר' מאיר לחומרא
בכרחה דפסורה כיון
שכלל פ' חג ונתקע
השקא א' בני לתורה
לרבייה נמי לרבייה
לפסורה נשפח ספרין
ומיער כפשה ככונה
אליה בכרחה דפסור
הנה לאכול כחולב
כסאין ספרין בעיות
דפסור והיוני עש
ספרין כשאני ספרין
דקאסר ורבי נבי אין
ספרין כרביה כשמה
ספור ישן כרביה
בשמה ספור כיון
דעיות דפסור כרתי
כל העיות אחרי ניוור
ואחר ישן פסור:
ונשפח טורה נוסר
שלא ככרחה כשמה
דפסור כיון דכל
עיות פסור דעיות
לא הוי אלא אין ספרין
כדאמרן וישן אב'
מחוכין שלא כרתי
חייב בעיות דלא כרתי
בהו אשה שכבה
והשקא ספרין ליה
עשו נוסר ככשה
כולהו ספרין לפסורה:

פירקא

אמר ר' גרשום
אכלת חלב
כזית כזית ח' ח' ע'
אמר אכל כ' כ' כ' כ'
אם תלוי דספק הוא
הואיל ומכרשו זה את
זה ובהו ערות אשה
נאכתי דספרין לה
בספרין אן או דכתיב
או הירד אלי' מ"פ ע'
אמר אכל אכל ורוא
אמר לא אכלתי
ספרין ספרין דהא אסר
נאמן על עצמו דבר
צריך ליה דבר
מפאה עדים הכרי
אמרין בכרחה דרבי
כרחה ליה לרבנן ור'
הכא דליכא אלא עד
אחד: אם דבריהו ב'
לפניה י' שאם העיררה
כרבי שרבי' מיתה
מפתיין אוהו על פיהו
ואינ' אם מכתויה ויש
לא יבאוד לקרבן הקל
שרוא קל גבי מיתה
ואנ' דמכרשוין הוא:
אמר ל' לא אלא ספר
דעו שות שרוא אומר
לא אכלתי אינו מכתויה
שאם רצה יאמר ל'
אכלתי עונת אלא כויד
ומיר פסור ספרין
ומיר שפול לומר כן
בשאר לא אכלתי

בגמ' ת' ור' ג' ג' ג'
ג' ג' ג'
ג' ג' ג'

6

סולני, מוסק, 1762-1839

שאלות ותשובות

חתם סופר

למרנא ורבנא גדול מרבני שמו
רבי משה בהרב רבי שמואל סופר זצלה"ה

חלק ששי

*

חלק שביעי

*

שיירי תשובות

*

המפתח הכללי

יוצא לאור בס"ד ע"י המשתדל

ע"ה דניאל בימון ס"ט

בעיה"ק ירושלים תוכב"א

שנת תשע"א לפ"ק

בסיוע מכון המאו"ר להוצאת ספרים

שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ו

ביקור ד' ימים, ואי לאו דהוה כתיב בעשור לחדש הזה הוה ילפי' נמי מקחו מבעשור. ועכ"פ ילפינן נמי ביקור ומשך זמן ד' ימים כמו פסח. וכל זה הואיל וכתיב שנתו, אבל אי הוה כתיב שנה וגז"ש שנה שנה מתשרי, אין לנו לבטל הגז"ש שנה מתשרי ולומר בשנתו קאמר משום גז"ש דתשמרו, דס"ל אהני גז"ש דתשמרו למצות ביקור אבל לא ד' ימים וא"ש דברי מ"ל הנ"ל.

ובקושית תוס' דערכין שמעתי לתרץ דהוה סד"א דבן שנה פירושן] שלא ירצה אלא אחר שעברה שנה של עולם, [והא דכתיב] ומיום השמיני והלאה ירצה, היינו כשנולד סמוך לר"ה הכי הוי סד"א, לכן אצטרין שנתו [ולא של עולם]. והשתא א"א לומר אחר שעברה שנתו שלו אם כן יום השמיני ירצה לא משכחת ליה וע"כ בתוך שנתו ולא אח"כ. והנה דברי' אלו לקוחין מדברי מו"ה מהרשש"ך ב"מ ס"ה ע"א סוף ד"ה שכירות וכו', יע"ש וקושייתו עצומה."

ויעיי' תוס' בכורות כ"ז ע"ב ד"ה שנה וכו' שכ' מעניינא דקרא"פ. ונלענ"ד כוונתם מדהקדים תאכלנו משמע גם בשנה ראשונה יאכלנו, דאל"ה ה"ל למכתב שנה בשנה תאכלנו ותי' נכון הוא. אמנם להך לישנא דרב התם דמפרש לקרא יום א' משנה זו וכו' תיהדר קו' תוס' דלמא דוקא קאמר שלא יאכלנו אלא ביום אחרון של שנה זו ושפיר הקדים תאכלנו שנה בשנה. הנה לזה י"ל תי' תוס' דב"מ, ואי משום קו' מהרשש"ך ז"ל לק"מ דלהך לישנא דרב יליף בכור מקדשים דכתיב בהו להדי' שנתו שלו, נמצא ב' תירוצי תוס' אהדרי אתאמרו תי' תוס' דב"מ ללישנא בתרא דרב, ותירוץ דבכורות לל"ק דרב. הנלענ"ד כתבתי ויתענג על רוב שלום עד זקנה ושיבה ינוב בטובה אורך ימים ישיביעהו ובישועתו יראהו הכ"ד שארו א"נ.

פ"ב עש"ק כ"ב אדר שני תק"פ לפ"ק.

משה"ק סופר מפפד"מ.

תשובה זו

[שיעור כדי אכילת פרס]

7

תחל שנה וברכותי' ורפואת הנפש והגוף לידידי תלמידי הרב המופלג מו"ה אנשיל נ"י דיין בק"ק ט"ש יע"א.

ואמנם שיעור פרס לא קבלתי בזה שום דבר. אך נחזי אנן בכריתות י"ג ע"א אכל פחות מכשיעור לא התירו לו לירד ולטבול וכו'. ופסקו רמב"ם פ"ח מאבות הטומאה הל' י"א, משמע שיעור טבילה היא פחות מפרס. ורמב"ם דקדק וכתב שאכל מידא, כי אם שהה קצת יותר הוה פרס. ובשבת ל"ה ע"א אמר ר"נ שיעור בין השמשות כדי שיהלך אדם משתשקע חמה חצי מיל שהוא ט' מינוטין. ושוב תני עלה הרוצה לידע שיעורו של ר"נ וכו' וירד ויטבול (ויעשה) [ויעלה] זהו שיעורו של ר"נ. והא ויעלה לא

לראש ההר אלא מים ליבשה כי האדם לא עמד בראש ההר רק החמה הניחה בראש ההר, אבל הוא עמד על שפתי הים וירד לטבול, א"כ שיעור טבילה שהוא פרס הוא ט' מינוטין. אך תוס' פליגי [אפרש"י] ופירשו דלא מיירי בשיעור בין השמשות אע"ג דלר"נ שיעור בין השמשות הוא ט' מינוטין, מ"מ שיעור טבילה הוא מילתא אחרתא ע"ש.

וצע"ג מ"ט לא הקשו התוס' אפי' [ירוש'] רש"י ממ"ש תוס' שם ל"ד ע"ב (ד"ה מספק) מה שמבואר בתוספתא פ"א דובים (ה"ד) דב' טבילות וב' סיפוגין הוא מאה אמה, נמצא טבילה א' עם הסיפוג הוא חמשי' אמה שהוא פחות ממינוט, א"כ טבילה בלא סיפוג הוא כמו חצי מינוט.

- ו. כל ההשלמות הם עפ"י הגהות וחידושים חת"ם ערכין שם. וראה לעיל בחלק יור"ד סי' שמג. ז. שמה צ"ל דברים וצ"ע.
- ח. בספרו כוס הישועות כ"מ שם הקשה בכהאי לישנא: וי"ל משום דמוכח קרא דנאכל בתוך שנתו דכתיב ביום השמיני תתנו לי (תוס') קשה לי דמ"מ נימא דלא יא נאכל עד שנה אחרת והיינו שנת העולם ולא לשנתו וא"כ גם קרא דביום השמיני תתנו לי שפיר מתוקם בשנולד איזה ימים קודם ר"ה דנאכל אחר ר"ה כשיהיה בן ח' ימים ומקוים נמי דנאכל בשנה האחרת לשנת העולם ודוק הוי"ב.
- ט. בתוס' שם ד"ה שנה כשנה איזהו שנה שנכנסת בחברתה: גבי כשכיר שנה בשנה [בפרק איזהו נשך (סו), א] דרשיןן שכירות של שנה זו אין משתלם אלא בשנה אחרת, דרשנן בכל חד מעניינייה דקרא דגבי מעשר וכו'.

תשובה זו

א. וז"ל הרמב"ם שם: אבל פחות מכשיעור ומכל ועלה ואכל מעט מיד אם לא שהה בינותו דהרי אכילה שלפני טבילה ושלאחר טבילה בכדי אכ"פ הרי אלו מצטרפין. [ועל ראית רבינו דלהלן ר' בהע' הבאה ובמצוין שם בסוד"ה ובשו"ת].

והנה הר"ש שם כפ" התוספתא דר"ש ראי' הזב כדי שיוכל לה משלו חבל של מאה אמו השיעור והמשל קאי ל שהוא תימא שיחלקו כ ולפ"ז י"ל רש"י פי' ר" וספוגי' הוה אלפים אמד מיל, ונמצא ס"ל לר"ש במה מדל

מיהו צלע"ג שיחלוקו בפלוגתא רחוקה אנן. והגאון מו"ה אלי' התוספתא [באות ב] הג' וגרס הבית, ור"ל הקיף ב מלבד צד הפרוכת וארכו ב' פעמים ארבעים. ופ"א ר"ש משלו משל חבל שי מאוד"כ. נמצא ר"ש לא י מאה אמה ות"ק שיער ב אלא כר' נחמיה אליבא אפירש"י בדר' נחמיה וז

ב. ראה לעיל בחלק או"ח סי' ג. להלן בס"י כג כתב רבינו שבו (תרמ"ג) בהקדמת הנקרה הכפורים להמתין המש מינוטין נ להגר"ב"צ הכתן מוילנא סי' ט ע' זה לזה. ואה"ו רב יצא לאור ס' הוא כמו תשעה מינוט ע"ש. (ו) פרס ושיעור טבילה משמע בשו הוא ב' חומשי שעה וע' בביאור [א"ה: וכו' בלקוטי חב"ה דלו באמת דהרי בכריתות שם מייר בכדי אכילת פרס ע"ש ואם שי לפ"ז שיעור פרס לא הוי פתור ועכ"פ בעיקר הדין כבר שיער לשתיה א"צ להפסיק כ רק כמו ששה מינוטין וג' רבעי בזה דאולי הלכה בהרמב"ם ז"ל היא בישוע' שם ס' תר"ב ס' הוא רק שלשה ביצים לכד וא' ובעיקר מ"ש הגאון בעל התם שאין ראיה משם למ" כסיפא דהך כרייתא דכמה הו פ"ז מ"ז ע"ש. אבל פשוט דמס' ועכ"פ הרי מפורש דהך כריית ב' ביצים ובמ"ש. וא"כ למאן ז

שיהיה חצי מיל. וגם עדיין קשה שיהי' פלוגתא רחוקה
 בדין בין ר"ש לת"ק דר"ש אמר מאה אמה ולת"ק ב'
 טבילות שהם אלפים אמה לרש"י אליבא דר"נ, אע"ג
 שהרוחנו עתה שאין פלוגתתם במציאות הטבילה,
 מכל מקום פלוגתא רחוקה היא בדין רא"י הזב.

ע"ב ראוי לומר ר' נחמיה לא מיירי בשיעור טבילה
 כלל כמו שכי' תוס' בשבת, ות"ק דזבין לא
 יחלוץ פלוגתא רחוקה עם ר"ש, וכיון דר"ש שיער
 ראיית הזב במאה אמה, ות"ק שיער בשני טבילות
 ושני סיפוגין מסתמא קרובין דברי אלו לדברי אלו,
 ונימא לחומרא לר"ש הוה מאה אמה ולת"ק הוה ד'
 מאות אמה, ועדיין הוא פלוגתא רחוקה מאוד ואם
 ב' טבילות וב' ספוגין הם ד' מאות יהיה טבילה
 וסיפוג אחד ב' מאות אמה שהוא ב' מינוטין בקירוב
 ודל סיפוג מינה יהיה מינוט א' לכאורה. מ"מ רחוק
 קצת בעיני לאכול ח' זמים זא"ז במינוט א', ע"כ טוב
 להחמיר להפסיק בין אכילה לאכילה כשיעור חצי
 מיל ט' מינוטין אם אפשר להחולה בכך.¹

ולב יודע מרת נפשו וה' ירפאהו ויחלימהו יעלה
 אבר נשרים הכ"ד א"נ.

פ"ב יום ה' דסליחות תקצ"ד לפ"ק.

משה"ק סופר מפפד"מ.

והנה הר"ש שם בפ"א דזבין משנה ג' מייתי
 התוספתא דר"ש פליגי את"ק וס"ל שיעור
 רא"י הזב כדי שיוכל להקיף הר הבית בפנים, משל
 משלו חבל של מאה אמה וכו', וכ' הר"ש לר"ש הוה
 השיעור והמשל קאי לת"ק שיערו ק' אמה, וכ'
 שהוא תימא שיחלקו כ"כ מחלוקת רחוקה ע"ש.
 ולפ"ז י"ל רש"י פי' ר"ש ס"ל שיעורו ב' טבולתי
 וספוגי' הוה אלפים אמה נמצא טבילה א' הוא חצי
 מיל, ונמצא ס"ל לר"ש דתוספתא כר' נחמיה דפי'
 במה מדליקין לרש"י.

מיהו צלע"ג שיחלוקו במציאות שיעור טבילה
 בפלוגתא רחוקה כזו והא אפשר לנסות ונחזי
 אנן. והגאון מו"ה אלי' ווילנא זצ"ל (בפירושו על
 התוספתא) [באות בן] הגיה בדר"ש במקום הר הבית
 וגרס הבית, ור"ל הקיף בהמ"ק בפנים משלשה צדדין
 מלבד צד הפרוכת וארכו מ' ורחבו עשרים, נמצא הוה
 ב' פעמים ארבעים. ופ"א כ' ה"ל מאה, ועל זה סיים
 ר"ש משלו משל חבל של מאה אמה ע"ש והוא נכון
 מאוד. נמצא ר"ש לא שיער זב בטבילה כלל אלא
 מאה אמה ות"ק שיער בטבילה ולא ידענו כמה הוא
 אלא כר' נחמיה אליבא דרש"י. אך התוס' פליגי
 אפירש"י בדר' נחמיה ולא מיירי ר' נחמיה בטבילה

וכו' שכי'
 מדהקדים
 ו, דאל"ה
 נכון הוא.
 יא יום א'
 קא קאמר
 זו ושפיר
 י תי' תוס'
 ק"מ דלהך
 בהו להדי'
 י אתאמרו
 י דבכורות
 רוב שלום
 י ישיבעהו
 י.

מפפד"מ.

ים לא עמד
 ה, אבל הוא
 ייעור טבילה
 גי [אפרש"י]
 אע"ג דלר"נ
 מ"מ שיעור
 ש.
 רש"י ממ"ש
 מה שמבואר
 ז וב' סיפוגין
 הסיפוג הוא
 טבילה בלא

וצ"ע.
 י תתנו לי (תוס')
 ו לי שפיר מתוקם
 הו"ב.
 שנין שכירות של

ז ושלאחר טבילה

ב. ראה לעיל בהלק א"ח ס' קא מש"כ רבינו על הגהות הגר"א במ"ס. ור' לעיל חלק יו"ד ס' שם תחת הכותרת הגהת הגר"א בתוספתא.
 ג. להלן בס' כג כתב רבינו שכדי אכילה פרס הוא לכל היותר מ' מינוטין ולכל הפחות ב' מינוטין. ובספר תכלת מרדכי (להגר"מ מלצר ווילנא
 תרמט) בהקדמה הנקראת "פתח דבר יאיר" הביא דברי החת"ס כאן ולהלן ס' כג וכתב שלפ"י יש לתורות לחולה וליוולדת בזים
 הכפורים להמתין חמש מינוטין כי זהו ממוצע בין ב' לט' מינוטין, והוסף שכן מורה הגר"א ספקמור אב"ד רק"ק קובנא. ובש"ת ראשית בכורים
 להגר"ב"צ הכתן מוילנא ס' ז עמ' סח בהגדה דן בזה וכתב: ולהפסיק בין אכילה לאכילה שיעורנו בעו"ה מכבר שהוא כמו תשעה מינוטין בין
 זה לזה. ואח"כ רב יצא לאור ס' ליקוטי שו"ת חת"ס סופר ומצאנו בעו"ה להגאון ז"ל שם ס' מ"ז שהעלה ג"כ בדעתו הגדולה דשיעור פרס
 הוא כמו תשעה מינוט ע"ש. (ואף שיעקר הראיה שלו שם בזה מסוגיא דכריתות י"ג דמוכח התם שיש זמן למבול עצמו בתוך שיעור אכילה
 פרס ושיעור טבילה משמע בשבת ל"ה שהוא כמו חצי מיל שהוא תשעה מינוט ע"ש (ולד' הרמב"ם ז"ל בפ"ג דפסחי' מ"ב דמהלך מיל
 הוא ב' תומשי שעה וע' בביאורי הגר"א ז"ל באו"ח ס' תנ"ט ס"ד) באורך. א"כ היה לנו להחמיר בשיעור פרס שהוא י"ב מינוט לפ"ז וצ"ע
 [או"ח: וכ"כ בלקוטי הב"ח דלהקדק פוסקים דשיעור מיל כ"ד רגעים יש להחמיר באיסור כרת י"ב רגעים]). הנה יש לתמוה ע"ד הגאון הנ"ל
 באמת דהרי בכריתות שם מיירי שאוכל תחילה אוכלין טמאין כמו רביעית פרס וטובל בנתיים ואוכל עוד רביעית פרס ומשכח"ל דהכל הוא
 בכדי אכילה פרס ע"ש ואם שיעור הטבילה עצמה הוא בכמו תשעה מינוט א"כ כי מצטרפת לה בהדי שיעור אכילה עוד חצי פרס ע"כ צ"ל
 לפ"ז דשיעור פרס לא היו פחות משמונה עשר מינוט עכ"פ דשיעור הטבילה לא היו יותר מחצי פרס וצ"ע. ע"ד הגאון הנ"ל בזה וע"ש.
 ועכ"פ בעיקר הדין כבר שיעורנו גם אנהנו בזה בעו"ה שהוא כמו תשעה מינוטין וכמ"ש. וכן צריך להפסיק בין שתייה לשתיה (ובין אכילה
 לשתיה א"צ להפסיק כלל כמ"ש ס' תר"ב ס"א) רק כשהחולה נצרך הרבה לשתות עוד. יכולין להקל בשתי' שלא להפסיק בנתיים
 רק כמו ששה מינוטין וג' רבע מינוט לבד (שהשיעור דתשעה מינוט שחבנו הוא לד' רש"י ז"ל דפרס הוא ד' ביצים וא"כ בשתי' שיש לדון
 בזה דאולי הלכה כהרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' שבתות עשר ה"ד דשיעור הפסקת שתי' הוא כדי רביעית לבד וע"ש במ"מ ואת"ל דהלכה כד'
 הו"א בשו"ע שם ס' תר"ב ס"י דשיעור הפסק שתי' הוא ג"כ בכדי אכילה פרס אכתי שמא הלכה כאורך דהרמב"ם ז"ל שם דשיעור פרס
 הוא רק שלשה ביצים לבד וא"כ א"צ להפסיק בשתי' רק כמו שבעה מינוט (פחות רבע מינוט וכמ"ש).
 ובעיקר מ"ש הגאון בעל התם סופר הנ"ל מהא דכריתות הנ"ל דמשכח"ל למבילה בתוך שיעורא דאכילה פרס וכמ"ש"ל ה' נראה לכאורה
 שאין דאית משם למ"ד דפרס הוא רק שלש ביצים שחרי הק ברייתא דהתם מתיניא בתוספתא דמקואות פ"ח וקתני התם להדיא
 בסופא דהך ברייתא דכמה הוא פרס שתי ביצים כו' דר"י כו' ע"ש. והנה מש"ש דכמה הוא פרס אף שכן הוא גם בר"ש דמקואות
 פ"י מ"ז ע"ש. אבל פשוט דמ"ס ז"ל כמה הוא חצי פרס כ' ביצים כו' וכו"ה בעירובין פ"ג ע"ש (ולא ציינו שם לתוספתא דמקואות הנ"ל)
 ועכ"פ הרי מפורש דהך ברייתא אתיא כר"י ור"י ור"ש דס"ל בעירובין שם דפרס הוא ארבעה ביצים וכדאמרי בהדיא שם דחצי פרס הוא
 ב' ביצים וכמ"ש. וא"כ למאן דפסק כריב"נ בעירובין שם דפרס הוא שלשה ביצים לבד היה אפשר לומר קצת דלדיד' לא משכח"ל באמת

למבילה בתוך שיעור אכילה ג' ביצים לבד. אבל הרי מצינו באמת להרמב"ם ז"ל עצמו דאיהו הוא דפסק כריב"ז הנ"ל בזה וכמ"ש. ואפ"ה הביא רד"ק בריתא דכריתות הנ"ל להלכה בפ"ה מה' אה"ט הי"א דמשכח"ל למבילה ואכילה חצי פרס הכל בתוך שיעור אכילה פרס ע"ש. וא"כ לדי' הגאון חתם סופר הנ"ל אין מקום להקל גם לדי' הרמב"ם הנ"ל בפתות מתשעה מינוט בזה. אך כיון דבלא"ה אין ב"כ ראי' מסוגיא דכריתות הנ"ל לשיעור הנ"ל וכמ"ש הנ"ל בעצמו ע"ש. א"כ יש להקל עכ"פ בפתות משיעור הנ"ל וכמ"ש בע"ה. ובר' הרמב"ם בה' אה"ט הנ"ל צע"ק שלא כ' אלא דאם מבל אחר שאכל פחות מכשיעור ולא שהה כדי אכ"פ מצטרף ע"ש ולא הביא גם להא דאר"י בכריתות שם דאסור לו למבול ג"כ או כי היכי דלא לימא דאהני ליה הטבילה כו' ע"ש. ואולי י"ל דהרמב"ם סמך בזה על ג' התוספתא דמקואות הנ"ל דאי' שם דאין מחייבין אותו למבול ע"ש ומשמע התם דאיסורא ודאי דליכא כלל בהא וכבר הקשה הר"ש ז"ל באמת מסוגיא דידן הנ"ל אהל התוספתא הנ"ל ע"ש ועכ"פ י"ל דהרמב"ם סמך רק ע"ד התוספתא הנ"ל בזה וכמ"ש. ור' מ"ש בכל זה ובביאור תשובת רבינו כאן הנרי"ז שטרן זצ"ל בשו"ת זכר יהוסף ח"ד סי' ריג. ור' לעיל בחלק אה"ס פ' זאה"ע ח"א סי' סג וסי' סה בענין שיעור מיל ובתשו' זכ"י שם בזה. וע"ע שר"ח מערכת יום הכפורים סי' ג.

ובתבלת מרדכי שם אותיות יב-יג כתב ליישב דברי ההת"ם מהערתו של הראשית בכורים וז"ל: כי דברי הת"ם שרירן וקיימין ואין בהם שום נפתול ועקש כי אם רק מעות הרפס נדרמן לפעמים כידוע לרבים וכן שלמים, ואע"ן ואומר. הנה מה שהעיר, כי היה ראוי להחמיר להמתין י"ב מינוט בין אכילה לאכילה וכדברי הרמב"ם כו' על זה אשאל בני מדרשא איך נאחו החבל בשני ראשין לתפוס שיעור פרס תשעה מינוט כשיעור טבילה שהוא תשעה מינוט כשיעור חצי מיל בזה, וא"כ בזה הו' לשימה רש"י בשבת ל"ה שם המובא בד' תוס' שם דמבילה הוי כמו חצי מיל ע"ש. ורש"י הא סבירא ליה דפרס הוי כשיעור זמן אכילה ד' ביצים ואיך נחמיר עד י"ב מינוטין כדברי הרמב"ם בשעור מיל שהוא ב' חומשי שעה, והוא י"ב מינוט שהוא שיעור חצי מיל להרמב"ם שיהיה כן שיעור טבילה, ולכן נחמיר להמתין י"ב מינוט בין אכילה לאכילה אך יחכן לומר כן? והרי להרמב"ם שיעור פרס הוא ג' ביצים, וכמ"ש בפ"ה מה' שאר אבות הטומאה הלכה י"א דחצי פרס הוא ביצה ומחצה ע"ש. א"כ הגם כי שיעור מיל הוא יותר מכפי שיעור זמן דרש"י, מ"מ הא אכילה פרס להרמב"ם שהוא שיעור זמן אכילה ג' ביצים בודאי הוא זמן מועט פחות מכפי שיעור זמן אכילה ד' ביצים לפירש"י, א"כ איך נחמיר על חולה שיש בו סכנה ח"ו שימתין בין אכילה לאכילה י"ב מינוט לצאת ידי דעת הרמב"ם דשיעור חצי מיל הוא י"ב מינוט, זה אינו כלל דהא לדידה אכילה פרס הוא ג' ביצים, וכודאי הוי שיעור זמן פחות מכדי אכילה ד' ביצים, א"כ בודאי די לו להחולה שימתין איהו מינוטין פחות מכפי ד' ביצים ויוכל לאכול עוד, אבל איך נחמיר עליו לומר י"ב מינוט כרמב"ם גבי מיל וגם כרש"י. גבי פרס שהוא שיעור ד' ביצים והיה מחייב להמתין י"ב מינוטין בין אכילה לאכילה, אך נאחו החבל בשני ראשין ולגבי חולה ח"ו? וע"י מג"א סי' תרי"ח ס"ק ז', ובאמת לא ידענו להרמב"ם איך היא שימתו בתהיא דשבת ל"ה הנ"ל בשעור טבילה אם כפירש"י או כדברי תוס' שם בזה כפי שיראה המעיין שם, יהיה איך שיהיה אך שידך להחמיר בזה כהרמב"ם וכרש"י בזה? התמהו ותמהו! איך יחכן דרש הכא ודרש הכא, כרמב"ם כשיעור מיל וכרש"י בשעור פרס! זה הוא לא אריך כלל.

והשתא ממילא אין מקום כלל למה שהניח הגאון ז"ל בראשית בכורים שם הנ"ל דברי הת"ם סופר שם בצע"ג, וכמו שנבאר בע"ה. כי באמת אם נתפסו דברי הת"ם סופר שם כנראה בראשית ההשקפה הוא תמוה עד מאוד, וכמעט שמעה בדברי עצמו מיניה וביה, שמביא ראי' מכריתות שם דשיעור טבילה הוא פחות מפרס, וכמו שדקדק שם גם מלשון הרמב"ם שכתב "ואכל מעט מיד", ומוכח דשיעור טבילה הוא פחות מפרס, כן כתוב שם בלשון רבנו הח"ם, ואח"כ כשהביא שימת רש"י בשבת שם סיים שם רבנו, א"כ שיעור טבילה שהוא פרס הוא תשע מינוטין, ודברים אלו הם היפך מדבריו לעיל מיניה וביה, ותם ליה לרבנו דליעני כהכי. ועל כן מוכרח ומוכח הוא כי טעות הדפס נודק שם, וכמו תיבת "ויעשה" שכתוב שם, שהוא טעות הדפוס הנראה לעינים, כי באמת צ"ל "ויעלה" וככתוב שם והא ויעלה כו' כן גם בזה צ"ל "פחות מפרס" כתחלת דבריו שם והיינו תשע מינוטין, והיינו דרבנו התחיל שם לעורר בראי עניני מה שנראה בו לכאורה והביא מכריתות ומלשון הרמב"ם ומסוגיא דשבת שם הנ"ל אליבא דרש"י דנראה דשיעור טבילה הוי מ' מינוטין והוא פחות מפרס שלם דהא משכחת לה טבילה תוך שיעור אכילה פרס שלם כסוגיא דכריתות הנ"ל, וא"כ יש לומר דבאמת פרס שלם הוא יותר מן תשע מינוטין, וכמה הוא שיעור פרס שלם באמת עדיין לא ידענו, דהא גם בהוי אמינין זו על כרחך אין הזמן שיהיה לכל אוכלי פרס שלם, דהא לפעמים יש אוכל אכילה פרס שלם של ג' ביצים להרמב"ם שהוא בודאי זמן פחות מאכילה ד' ביצים לרש"י וכנ"ל, רק דרבנו בה"ש שם מעורר בתחלה העינין בכלל דוה תליא כסוגיא דכריתות ושבת כנ"ל, ולפי זה לכאורה נראה דמבילה שהוא פחות משעור אכילה פרס שלם הוא תשע מינוטין, ופרס שלם עדיין לא ידענו כמה מינוט, ועל זה בא רבנו להרוס כל יסוד ראיה זו משבת הנ"ל, כי לשימת תוס' שם הוי הטבילה מלתא אחריתא ואינו ענין לשעור ביה"ש כלל, וא"כ אחי לא נודע לנו שיעור הטבילה דסוגיא דכריתות הנ"ל כלל. ויש לומר דשיעור פרס שלם הוא תשע מינוט או גם יותר או גם פחות, ומצדד שם רבנו הכל ע"פ התוספתא דמס' זבים לפי הר"ש שם וע"פ הנהגת רבנו הגד"א ז"ל כפי שהביאו בה"ס שם, וסיים שם דהכל אליבא דשימת תוס' שבת הנ"ל וכמ"ש שם בד"ה ועל כן ראוי לומר כו' ואין כאן הכרעה כלל מסוגיא דשבת הנ"ל על שיעור הטבילה רק לפי ת"ק ור"ש בהתוספתא הנ"ל, וכיון שקשה לומר שיוכל לאכול ח' זיתים זה אחר זה שהוא ד' ביצים שהוא פרס שלם לרש"י כנ"ל, צידד שם רבנו על השעה מינוט שהוא גם לפי חשבון ד' מאות אמה שבהתוספתא הנ"ל, ועם האכילה גופא יהיה הכל בס"ה תשעה מינוט, דוגמא לדבר כחצי מיל שהוא לרש"י תשעה מינוט וכנ"ל בשבת הנ"ל, ואף גם זאת אינו מבואר כלל בדברי רבנו שם על איזה פרס כוונתו שם אם על ד' ביצים לרש"י או על ג' ביצים להרמב"ם, רק דלסברתו שם די לנו לומר תשעה מינוט, אבל לא סמך כלל לעיקר הראיה בזה מכריתות ושבת הנ"ל, כי זהו כתב רק בתחלת דבריו והוי אמינין וכנ"ל, וזהו ברור בע"ה לכל המעיין היטב בכל שמחית דבריו בכל סי' זה.

ולפי כל הנ"ל כיון דגם רבנו שם לא החליט דוקא תשעה מינוטין כי אם מצדד איצודי מן שני מיעוט עד תשעה מינוט כמבואר, אפשר יש להקל בחמשה או ששה מינוט לכל היוצר שהוא כמעט דבר ממוצע בזה, וכמו ששמעתי כבר מפי קדשו של מרן ארמו"ר הגאון דקאונא הי"ד, ובפרט לחולה שיש בו ספק סכנת נפשות ח"ו שגם מינוט אחד כבד לו להמתין כמוכן הנ"ל אפשר יש להורות כן כו' עכ"ל. [וע"י שיעורי תורה להגרא"ה נאה עמ' עה-עו].

שפעת שלומי לילידי הרי הדסי צדיק ונשגב כמו"ו

נועם יקרת מכתבו נשי באדען בעסקי ב

ובשו"ת תורת חסד אה"ה סי' ל וז"ל הרשב"א שם ויעני אל ראש החר ושיאכל שם וזהו דשיעור טבילה לחוד וזמר טובו שאחר הטבילה. ולק"מ מתוספתא: ע"י מרחשת ח"א סי' יד והו"א ועוד יש לתמוה ע"ד הח"ם בזה הכא בתפסק מ' מינוטין.

כא"פ מה שירד וטבל ועלה וגם שמייהר באכילתו יותר מדרך ש ושיעור זה של המהירות עדיין ואף אם נימא שלדעת הח"ם האכילה גופא. ובצירוף י השיעור מה שכא"פ הוי יותר ע זה של אכילה חצי פרס כנ"ל.

אלו. והואך נתת דבריך לשיעור פתם אכילה. וא"כ מוכח דאכיל בגמרא דכריתות דמיירי שם ע פחות מ' מינוטין. וא"כ לא מ ועוד יש לתמוה בלא"ה ע"ד ו מיל. וכבר ידוע מחלוקת דמהלך אדם בינוני עשר פרס הסכימו האחרונים לדינא.

ואף גם הח"ם גופיה בתשובו לענין צירוף אכילות בכו מינוטין. ואמאי היקל הח"ם ל ואף שבודאי אין לנו לוח לדי לחומרא שיתחמין בשיעור מיל י"ח מינוטין לענין שיעור

כרת בודאי יש לחוש ג"כ להו הח"ה הנ"ל. ונצטרך כאן להח וביותר יש לתמוה עוד דלהו יהיה שיעור כא"פ עו כמו רבע שעה לערך. וזהו ד לכל היותר. וא"כ אין דבריו ומחזורתא כמ"ש לעיל מדג חצי מיל. אבל ע

שיעור כא"פ ואין כאן שום ב הערות שם הערה כ. שו"ד פרס, לא מצאתי לע"ד. ודרי

ספר

שאלות ותשובות

תורת חמד

והוא שאלות ותשובות על ארבעה חלקי השלחן ערוך. שנשאלתי להלכה למעשה, וגם קצת ביאורי סוגיות ושיטות, בעזרהי.

אשר חנן הי את עבדו, עבד לעבדי הי באמת.
שניאור זלמן בהרב מוה"ר שלמה ז"ל, חונה פה ק"ק לובלין.

כעת נדפס בעזרהי חלק אורח חיים. ואי"ה בקרוב יודפסו גם יתר החלקים.
בישועת השי"ת. ויהיו מא אסרינו לרצון לפני ארון כל.

 זוארשא

שנת תרמ"ג לפ"ק

ירושלים

באם מחמת שהטעם ומחייב טעמת אין כאן תנאי זה שיהיה עשיית המלוא מחמתה כהלכתו. ודחי ר' יוסי דמ"מ אחר שחטא חטורה חייבנו בקרבן וז"ל המלוא כהלכתו כמו בכל המלוא. אלא כדמיין מעיקרה דלא פסלינו כלל משום מהב"ע רק בקריעה דאם יומא דלא יאל עי"ו יחוקן האיבור ואחיה כר"ם וכי"ל. והדר מקשה הירושלמי ממה גזלה דאין יי"ח בפסח משום מהב"ע. וא"כ מ"ש שחטא חטאחו בשבת דכיפר ולמה לא נפסול משום מהב"ע. (אף שלא יחוקן האיבור עי"ו. וכמו במה גזלה דלא יי"ח). ומשני חמון גופה עבירה כו'. ולפי פירוש זה שיטת הירושלמי הדקדוק בשבת לא יי"ח קריעה ואין זה תלוי בדיון מהב"ע רק כשנתה הרשב"א הי"ל משום שעי"ו יחוקן האיבור וכי"ל. ולפי דחה מ"ש לעיל להוכיח מהך ירושלמי דמלוא דרבנן נמי נפסלה משום מהב"ע, וכן לענין שעבירה דרבנן פוסלה משום מהב"ע. ולהג"ל לא מוכח מידי מהב"א. אלא שמדברי הרמב"ן שהביא הב"י ביו"ד סי' ש"מ מובאר דמפרש בירושלמי דהקפידא מנהג גזלה קאי דהקדוק בשבת וכפי הקט"ע הי"ל:

אך

לכאורה גם לפי פירושו הי"ל בירושלמי מ"מ יש להוכיח מהב"א דעבירה דרבנן נמי פוסלת משום מהב"ע. (וז"ל כדברינו לעיל אורח חיים). מהא דפריך הירושלמי מהב"א מנה מר"ב לר"ר. וכבר כתבנו לעיל (אורח חיים) דהירושלמי לא פליגי בסברה זו שכתבו החוס' בסוכה דמהב"ע הוא דוקא באם דשלח ע"י העבירה לא היה יכול לעשות המלוא. דכברא ומכרתה היא. רק דהירושלמי ס"ל דכאן חשיב העבירה כבה המלוא כמה שהביא אליו בעבירה דבר המלוא. ולפי"ו קשה לפנ"ם החוס' בכמה דוכתי (ביומא דע"ט ע"ב ד"ה לומר, ובעירובין ד"פ ע"ב ד"ה אגב, ובחולין דק"ג ע"ב ד"ה חלקן). דשיעור גרוגרת הוא יותר מכוזת וכדמוכח מגמרא דשבת (דל"א סע"א). וזה דלא כמ"ש המג"א (סי' שכ"ח סק"ב לפ"ד הרמב"ם, וע' במג"א סי' הפ"ו). וא"כ קשה על הירושלמי דהא מהב"א מנה מר"ב לר"ר בל"א לא היו מהב"ע דלא פליגי המלוא ע"י העבירה דהא חיוב מלאכה הולאה בשבת הוא כגרוגרת. וחיוב אכילה מנה הוא בכזית. ואם הולאה כזית פטור. וא"כ עיקר העבירה כמה שהולאה כגרוגרת שהוא יותר מכוזת. וזה איתו שייך כלל להמלוא דלקיום המלוא א"ל כלל שיעור זה והיה יכול להולאה רק כזית שולא י"ח המלוא ולא יחייב משום שבת. אלא דלפ"ד המל"מ (ריש פי"ח מה"ל שבת) דכל השיעורין דשבת הוא רק לחיוב חטאה אבל יש איבור מר"ב אף בפחות מכשיעור קדוין ח"ש שאכור נכ"ה. (ובכ"ד רש"י והג"א ע"ש). לפ"ו יוחא כהא דהא אף בכזית יש איבור חורה משום הולאה שבת והיו פטור מהב"ע שיעור באיבור דאורייתא בכזית מנה של מלוא. אף לפ"ד הח"ס בשב"י סי' פ"ו והובא בהגהת המל"מ שם דכ"ל דבאיבורי שבת פחות מכשיעור ליכא איבור דאורייתא כלל (דמקרא דכל חלב י"ל איבור ח"ש רק דבאיבורי אכילה) א"כ הדק"ל כהא. ובתוספתא דרפ"ד דבי"א מובאר להדיא כדעת הח"ס ולא כדעת המל"מ הי"ל. דבמלכות שבת פחות מכשיעור הוא רק איבור דרבנן. ולכאורה מזה מוכח דכוסד הירושלמי דעבירה דרבנן נמי פוסלת משום מהב"ע. ולדעת החוס' שהובא לעיל דכ"ל דעבירה דרבנן אינה פוסלת משום מהב"ע. ז"ל כמ"ש לעיל (אורח חיים) דזהו למוכחא דירושלמי דמתקן בין שהאיבור על גוף הדבר או על הפעולה ומ"מ נמי באיבור דרבנן ליכא מהב"ע וכי"ל. אף י"ל לפי מה דאמרינן בשבת (דל"א ד"ב) לענין שתי הלהם והלה הפנים דשיעורן כגרוגרת ולא אמרינן מדלענין יולא בכזית לענין שבת נמי בכזית היינו משום מדאפקיה חוץ לחומת עזרה איפסול ליה ציולא כו'.

וא"כ לענין כזית מנה י"ל דחייב עליו בשבת בכזית דמדמינן כזית לענין מנה חשיב נמי לענין שבת. מיהו הא לא נפשטא הכעיה בגמרא החס בזרק כזית חרומה לבית עמא כו'. אי אמרינן הך סברא. וכ"פ שם הרמב"ם דה"ל ספק כו'. וז"ל דמהירושלמי ג"כ אין לפשוט זה. ולפנ"ם לעיל יוחא הכל:

סימן לב

אעד חולה ביוה"כ שמתכילין אותו פחות פחות מכשיעור

ולריך לשהות בין אכילה לאכילה כדי שלא ינטרפו האכילות בתוך שיעור כדי אכילה פסח. ולא נודע השיעור בפרטות כמה הוא זמן זה. שיעור כא"פ באדם ביומי. והאחרונים לא ביארו זה. רק ראינו בשו"ת ח"ס (חלק שני סי' ט"ו) שדעתו דלריך להפסיק בין אכילה לאכילה שיעור ט' מינוטין שזהו שיעור כא"פ. והוכיח כן מהא דאמרו בגמרא דכריתות (ד"ג ע"א) לא החירו לאכול פחות מכשיעור לירד ולטבול כו' שאם ירד וטבל ועלה והשלימו מלטרף. ומזה מוכח דשיעור עבילה הוא פחות משיעור כא"פ. ובשבת (דל"ה ע"א) אמרינן הרוה לידע שיעורו של ר' נחמיה יבית חמה בראש הכרמל וירד ויטבול בים ויעלה וזהו שיעורו של ר"י. ופירש"י דכדי שירד ויטבול ויעלה הוא לילה. א"כ מוכח מכאן דשיעור עבילה הוא ט' מינוטין. דהא שיעורו של ר' נחמיה הוא כדי שיהיה אדם משתסקע החמה מהלך חצי מיל דהיינו ט' מינוטין. וממילא שיעור כא"פ נמי הוא כן. (רק לפי החוס' בשבת שם דמשעילה אז מתחיל זמן זכו"ש א"כ לא מוכח מכאן כלל לענין שיעור עבילה כמה הוא. אבל לפירש"י מוכח כ"ל). וע"כ העלה כן הח"ס להלכה למעשה שריך החולה ביוה"כ להפסיק באכילתו שיעור ט' מינוטין. וע"ש בדבריו שדחה הרבה בזה מחוספתא דזבים שהובא בחוס' בשבת (דל"ד ע"ב ד"ה ספק) דמוכח שם דשיעור עבילה זוטא טובא והוא פחות ממינוט אחת כו'. והח"ס הכריח כל זה לפי פירושו שפרש בגמ' דשבת שם כמה שאמרו הרוה לידע שיעורו של ר' נחמיה ירד ויטבול בים ויעלה, היינו רק שיעלה ממנו ליבשה ולא שיעלה לראש הים כו'. ובתוספתא לא ראה שם דברי הרשב"א בחידושו לשבת (בדל"ד ע"ב ד"ה ואזו) וז"ל הרשב"א שם ויעלה דקאמר אין פירושו ויעלה מעבילתו אלא יעלה דומיא דירד כלומר ירד מראש הים הכרמל ויטבול ויעלה אל ראש הים וישאכל שם וזהו שיעורו של ביה"ש דר"י כלומר סוף שיעורו עכ"ל הרשב"א. ולפי פשיטא דגם לפירש"י בשבת שם י"ל דשיעור עבילה לחוד זוטא טובא כמשמעותה החוספתא הי"ל. והשיעור שאמרו שם בגמרא במהלך חצי מיל היינו עם העלה לראש הים שאחר העבילה. ולק"מ מחוספתא דזבים הי"ל. וממילא אזו"ל לה ראייתו. ואין כאן שייכות להוכיח מזה שיעור כא"פ כמה הוא וכמבואר. ועוד יש לתמוה ע"ד הח"ס בזה. דלפי דעתו שמוכח מכאן דשיעור עבילה הוא מהלך חצי מיל. ושיעור כא"פ יותר מזה. א"כ למה כגי ליה הכא בהפסק ט' מינוטין. דהא בכריתות שם אמרו שאם ירד וטבל ועלה והשלימו מלטרף. הרי מוכח מכאן דכ"ז הוא בתוך שיעור כא"פ מה שירד וטבל ועלה וגם מה שאכל בתחלה ובסוף יחד שיעור חצי פרס (לענין לפסול הגויים דמיידי חס). ואף אי יומא דמיידי חס שמיחר באכילתו יותר מדרך חס אכילה. עכ"פ מוכח דשיעור כא"פ הוא יותר מן ט' מינוטין עוד בכדי שיוכל לאכול חצי פרס במהירות. ושיעור זה של המהירות עדיין לא נתבאר לנו. וא"כ למה כגי כאן לדעתו שפסיק החולה שיעור ט' מינוטין לבד. ואף אם יומא שלדעת הח"ס שריך החולה להפסיק באכילתו שיעור ט' מינוטין בין אכילה

אכילה לאכילה לחוד בארץ גופא. ובגירסא יחד האכיל מ"מ עדיין אין זה מספיק. השיעור מה שא"פ הוא בכדי שיוכל לאכול חצי פרס ב"פ הוא שיהיה ג"כ פשיט ודילמא שיהיה אכילתו בו משיעור כחוספתא בתוך כ"ו והוא נחם דבריך לשיעור בדרכי מנ"כ. דלא נפרש החצי פרס דרך חס או פרס שיהיה כדי עבילה דה דשיעור כא"פ הוא יי"ח מיי דמיידי שם שמיחר באכילה ח"ס י"ל ג"כ דמיידי שמה פחות מנ"כ מינוטין. וא"כ מינוטין). ועוד יש לתמוך אמאי כגי ליה הכא שיפ"י כיון דלכל הפחות צעין מ הפוסקים בחשבון שיעור הוא שיעור מיל שני חומש אדם ביומי עשר פרסאות ל"ב מיל וכדעת הלבוש ס ח"ט. וכן הקיימו האחרים בתשובותיו (בש"ח ס"ס) בזה הם ברורח שאין ע" לענין לירוף אכילות בכ"ז יש לחוש לדעה זו. ולפי"ו לערך י"ב מינוטין. ואמג רק ט' מינוטין. ואף ש הש"ע א"ח סי' ח"ט ו דשיעור מיל הוא י"ח מינוט בשיעור הפחות. ובדאי ל' הסבירים כן. ובש"ע יו' מיל י"ח מינוטין לענין ד לקולא. מ"מ שם הוא זה חל באיבור דאורייתא להאמיר כהפוסקים הסובו ובפרט שהח"ס גופיהו בו הח"י הי"ל. ונלמדך כאן מינוטין. וביותר יש לתמ מיל הוא ערך י"ב מינוטין שיעור עבילה כ"ל. א"כ מזה בכדי שיוכל לאכול ה הא"ל. ויהיה לפ"ו שיעור לערך. וזהו דבר שהחוס' אדם משתסה כ"כ באכיל ד' לכל היותר. וא"כ אי דכריתות הי"ל. ומחזורי דשבת דמה שאמרו וירד לראש הים ולא לריך שיה עבילה לחוד הוא פורחא ולפי"ו נסחר לגמרי ראייה ואין כאן

ומלבד זה. הנה שי ככל מניי או (הובא בגמרא דסוכה ד"ו ד"ד ע"ב). דפת חציין

12

דמדחשיב
לא נשפט
עמא כו'
ספק כו'
מ"ם לעיל

ז ומשיעור
א' יאטרפו
ע השיעור
ז צימוי .
ס' (חלק
ה לאכילה
כן מהא
זכול פחות
: והשלימו
ז משיעור
זיעורו של
ים ויעלה
זול ויעלה
מיוטוין .
משחשקע
א' השיעור
דמשיעור
זין שיעור
לספסוק
ק הרבה
א' ע"ב
זו פחות
ו שפטרס
ז' ביה' ר'
ז' ליבשה
ז' דברי
ז' ח"ל
ז' ויעבול
ז' ביה' ש'
ז' דגם
ז' עובא
ז' גמרא
ז' עבילס .
ז' איתו .
ז' עבול .
ז' ח מכהן
ז' פ יוחר
ז' דהא
ז' אטרק .
ז' שירד
ז' גור חזי
ז' דמיירי
ז' עכ"פ
ז' בכדי
ז' אהיות
ז' יפסיק
ז' ח"ס
ז' זין בין

אכילה לאכילה לחוד באופן שמתורקף לזה עוד זמן האכילה
נופא . ובזירוף יחד האכילה עם הספסוק סוי יוחר מכא"פ .
מ"מ עדיין אין זה מספיק . כיון שלדעתו מוכח מנהך דכריחות
השיעור מה שזכ"ר הוא יוחר על ט' מיוטוין שהוא עוד
בכדי שיוכל לאכול חזי פרס . ומי יומר שאכילת החולה
בז"פ הוא שזהה ג"כ פשיעור זה של אכילת חזי פרס כנ"ל .
ודילמא שהיית אכילתו חזי פחות מזה . ומגמלא אוכל יוחר
משיעור ככוחה בנהך כא"פ . ומגמלא חזי אכילות חלו .
והיאך נחת דברך לשיעורין כאלו . (וגם יש להקשות עליו
בדרך מנ"ז . דלם נקדש בגמרא דכריחות כפשוטו שאכל
החזי פרס בדרך סהם אכילה . א"כ מוכח דאכילת חזי
פרס שזהה כדי עבילה דהיינו ט' מיוטוין . ולפ"י יהי' מוכח
דשיעור כא"פ חזי מיוטוין . וחס נקדש בגמרא דכריחות
דמיירי שם שמיירי באכילתו יוחר מהרגילות בסהם אכילה
א"כ י"ל ג"כ דמיירי שמיירי בעבילתו יוחר מהרגילות ושהם
פחות מנ"ז מיוטוין . וא"כ לא מוכח כלל מהסם שיעור ט'
מיוטוין) . ועוד יש לתמוה בלא"ה ע"ד ח"ס לפי דעתו
אמאי כני ליה הכא שפסיק באכילתו שיעור ט' מיוטוין .
כיון דלכל הפחות בעינן מהלך חזי מיל . וכבר ידוע מחלוקת
הפוסקים בהשגות שיעור מיל . דלפ"ד הרמב"ם והרע"ב
הוי שיעור מיל שני חומשי שעה . ודמהה ס"ל הא דמהלך
ארס בינוי עשר פרסאות ביום עולה החשבון בי"ב שעות
ל"ב מיל וכדעת הלבוש סי' רס"ז) . והאריך בזה הח"י סי'
חנ"ט . וכן הסכימו האחרונים לדינא . ואף גס הח"ס גופיה
בהשגותיו (בז"ח ס"ס פ') כתב שכן עיקר ושראות הח"י
בזה הם ברורות שאין עליהם תשובה . ע"ש . וא"כ הכא
לענין לירוף אכילות בזכ"ר פ' ביה"כ"פ דהוי חיוב כרת בודאי
יש לחוש לדעת זו . ולפ"י יאטרק להפסיק בין אכילה לאכילה
לערך י"ב מיוטוין . ואמאי היקל הח"ס לפי דעתו בהפסק
רק ט' מיוטוין . ואף שבדאי אין לנו לזוז לדינא מפסק
הש"ע אור"ח סי' תל"ט ס"ב שסהם שם כדעת הסוברים
דשיעור מיל הוא י"ח מיוטוין . סהם חזי זה לחומרא שיחמץ
שיעור הפחות . ובודאי לרין לחוש לחומרא לדעת הפוסקים
הסוברים כן . ובש"ע יו"ד סי' ס"ט ס"ו קניט ג"כ שיעור
מיל י"ח מיוטוין לענין שיעור שהייה במלא והסם חזי זה
לקולא . מ"מ שם חזי זה באיסור דרבנן לכמה פוסקים .
אבל באיסור דאורייתא וחיוב כרת בודאי יש לחוש ג"כ
להחמיר כהפוסקים הסוברים דשיעור מיל הוא כ"ד מיוטוין .
ובפרט שהח"ס גופיה הוא מהסוברים שכן עיקר וכדעת
הח"י ה"ל . ולערך כהן להחמיר בשיעור כא"פ עד י"ב
מיוטוין . וביותר יש לתמוה עוד דלהסוברים דשיעור חזי
מיל הוא ערך י"ב מיוטוין . ולפ"י הח"ס ה"ל דמוכה שזהו
שיעור עבילה כנ"ל . א"כ לפ"י יהיה שיעור כא"פ עוד יוחר
גמא בכדי שיוכל לאכול חזי פרס כדמוכחי מגמרא דכריחות
ה"ל . ויהיה לפ"י שיעור כא"פ לכל הפחות כמו רבע שעה
לערך . וזהו דבר שחשם מחשישו ועייניו הרואות שאין שום
ארס משחטה כ"כ באכילתו שיעור פרס והוא ג' בינים או
ד' לכל היותר . וא"כ אין דבריו מכוונים בדאיתו מגמרא
דכריחות ה"ל . ומחורחא כמ"ש לעיל מדברי הרשב"א
דשבת דמה שאמרו וירד ויעבול בים ויעלה היינו שיעלה
לראש הבר ולזה לרין שיהי זמן מהלך חזי מיל . אבל שיעור
עבילה לחוד חזי פורתא וכדמוכח מתוספתא דביים ה"ל .
ולפ"י בסת' לגמרי ראית הח"ס מהסם לענין שיעור כא"פ
ואין כאן שום ראיה כלל :

שיעור שהיית אכילת פרס . וכן יש עוד חילוקים בזה בין
מיינים שונים . וכן משמע בזכ"ר (סי' פ"א סק"ב) דמשערין
בכא"פ בכל מין בשיעור דידיה . וע"ש בפמ"ג . ולפ"י
בלא"ה אין לקבוע בשיעור שזהה בכל המינים לענין שהיית
כא"פ . ומגמלא י"ל ג"כ בהך דכריחות דמיירי שאכל
ממינים חלו שזריך לשהות בכא"פ דידהו יוחר משיעור
עבילה . ומ"מ יש מיני אוכלין שנאכלין מהר . וכן יש מינים
שזריך לשהות עוד יוחר . ואין לידע מזה דבר ברור . ועם
היות שידוע מחלוקת האחרונים בדין שהיית הקאווע לענין
ברכה אחרונה שיש סוברים דלע"פ שיש מחלוקת שהיית
עד סוף השתייה יוחר משתיית רביעית וגם יוחר מכא"פ
מ"מ כיון שזריך שהייתו בך מלטרק . והמל"מ בספ"ג
מהל' ברכות וכן הפ"ח בס' מ"ח נחלקו עליהם והוכיחו
מדברי הרמב"ם בספ"ח מהל' שאה"ע . לענין אשה שהיא
לראשון לעומתה ומניקה את בנה הבן עטור ולא גזרו עליו
עומתה דלפי' ינק רביעית אפטר שיש מחלוקת ועד סוף
יוחר מכא"פ . והוא מגמרא דכריחות ה"ל (ד"ג סע"א)
וא"כ מוכח דאף דגבי יניקה דרך שהייתו בך מ"מ אינו
מלטרק כיון שיש מחלוקת ועד סוף יוחר מכא"פ . עכ"ל .
ומיהו י"ל דאין ראיה זו מלכדת . דיש לחלק בפשוט דודאי
בכל מין בפ"ע משערין שיעור כא"פ בחדס בינוי באופן
אכילתו (שאין דרך יניקה) . ואין לחלק במין אחד לענין
מי שאוכלו באופן אחר . משא"כ במין זה שכל דרך שהייתו
לכל ארס הוא כך ע"י שהייה מרובה חזי במין זה דרך
אכילתו ושהייתו כן ולא יזיל בזה בחד שזר מיינים בכא"פ
דידכו וכל מין אוכל נחשב בפ"ע כנ"ל . וזהו דהא סהם
גם בתינוק גופיה אין זה ודאי לומר שכל דרך יניקה הוא
כך לשהות יוחר מכא"פ . שיהי חשבינן זה עם לספק אם
ינק בכא"פ או לא . כמבואר בגמרא דכריחות שם .
וברמב"ם שם . משא"כ היכא שידוע שזריך שהייתו בך .
וגם ראית הפ"ח מגמרא דפסחים יש לדחות . וכבר מבואר
מחלוקת האחרונים בזה . שיש סוברים דבשתיית הקאווע לרין
לברך לאחריו . (וכמוכח בס' ביה"ע בז"ח סי' ר"ד ס"ק
י"ב) . אלא שראיתי דלאו מטעם אחד אחר עולה כל הגדולים.
דבשכחה"ג בז"ח שם ס"ל מטעם אחר דלענין ברכה
אחרונה דבשכחה תליא מילתא כל ששחה בין הכל שיעור
רביעית כבר שהיה הגוף וחייב לברך אף ששחה יוחר
מכא"פ לגמרי . ולא אמרו שיעור כדי אכילה פרס או שיעור
שהיית רביעית רק היכא דביתובי דעתא תליא מילתא כו'
ע"ש ובס' פנ"א ח"ב סי' כ"ז שהאריך בזה . אך
מ"מ י"ל דאף להמל"מ וסויעתו דס"ל דבשתיית קאווע לא
אזלינן בחד דרך שהייתו שמשחטה הרבה רק משערין כפי
הרגילות בשאר מינים . היינו רק סהם דבשתיית קאווע מחמת
שזריך לשחטה כשהיא חמה ועי"ז משחטה הרבה יוחר
מדרכה של שהייה בעלם . אבל באכילת ושהיית מינים
חלוקין שבז"ל חלוק מחבירו בשיעור שהיית כא"פ או
שהיית רביעית שבמין אחד שזהה יוחר מחבירו בשרת מחמת
עלם האכילה או שהייתו במין אוכל זה שמובדל במהותו
ממין אחר . לא שייך לומר שמין א' יהיה טפל לחבירו לשער
בו כא"פ כפי שמשחטה במין האחר שזהו נגד הסברא רק
בודאי משערין כא"פ כמה ששוחא בכל מין בפ"ע ובדידה
משערין . (והא דבבית המנוגע משערין הכא"פ בפת חטים
דוקא . היינו דשם גלי קרא שישחה שיעור כא"פ ומשערין
במין אוכל הנאכל מהר יוחר . משא"כ היכא דבעינן אכילה
ממש בודאי משערין באותו מין כו') . ובזה יודה אף המל"מ
ה"ל . (ולענין אם נותנים לחולה ביה"כ"פ לשחטה חמין כגון
בייח או קאווע י"ל דבחיוב כרת יש לחוש לדעת הסוברים
דבזה ג"כ בדידיה משערין כפי שמשחטה ארס בשתיית
חמין כאלה ששוחא הרבה יוחר משתיית רביעית וגם
משיעור

ומלבד זה . הנה שיעור שהיית אכילת כא"פ אינו שזה
בכל מיני אוכלין . וכמוכח בבתני' דנגעים .
(כובא בגמרא דסוכה ד"ו ע"א ובברכות דמ"א ע"א ועירובין
ד"ד ע"ב) . דפת חמין אינו דומה לפת שעורים לענין

משיעור כ"פ. וכל ששפחות משיעור דרך השחייה ממין זה מלטרף אף שהוא יותר מכל"פ):

סימן לג

לכאור דין איסור מחמיר אם נהג ביוהכ"פ

א בתני פ"ק דמגילה (ד"ז ע"ב) אין בין שבת ליוהכ"פ אלא שזה זדונו בידו ארס זה זדונו בכתו. הנה יש לבאר בדיון לאור המחמיר אם נוהג ביוהכ"פ. וראיתי בשאגת אריה (סי' ע"ב) שנסתפק בזה, (ומ"ש ראייה מגמ' דחולין (דק"א) אין ראיתו מוכרעת וכמ"ש לקמן באות ה' א"ה). וספק זה היינו לספוקים הסבורים דביו"ט לכתא איסור מחמיר. וכמ"ש בב"י סי' ה"ה בשם סג"מ. וב"פ ה"ב"ה שם. וכן ראיתי להרמב"ן בספר המלוה (שורש י"ד) שכ' בפשיטות דלאו דמחמיר לכתא ביו"ט. (וע' בדברי הרמב"ן בכה"א שהביא הב"י בסו' הקב"ו לענין איסור מלאכה דעבדים. וע' באחרונים בב"י ה"ה סי"ג ובסו' רמ"ו ס"ג). ולכאורה ממתני דלחין בין שבת ליוהכ"פ כו' מוכח דיש איסור מחמיר ביוהכ"פ ג"כ כמו בשבת. אבל זה אינו. דל"כ דיקוי להפסקים דס"ל דביו"ט לכתא איסור מחמיר ממתני דלחין בין שבת ליו"ט אלא אור"י בלבד. והאיכא איסור מחמיר דבשבת אכור וביו"ט שרי. וז"ל משום דלף להסבורים דלחין איסור מחמיר ביו"ט היינו מדאורייתא אבל מ"מ איכא איסור דרבנן ביו"ט ומש"ה לא חנא זה במתני דל"כ שבת ליו"ט כו'. (ואף שהסו' בביאה דל"ו סע"א כ' דיו"ט במתני דמגילה דל"כ שבת ליו"ט היינו רק בדברים שהם מדאורייתא כו' וגם אף אח"ל דמייירי כמ"ש המהרש"ל והמהרש"א שם. ואם אף אח"ל דמייירי מאיסורין דאורייתא מ"מ י"ל דלא חני רק הני מילי מה שביו"ט שרי אף מדרבנן). וא"כ ה"י י"ל במתני דל"כ שבת ליוהכ"פ כו' דמחמיר ביוהכ"פ אסור מדרבנן. ויש להוכיח כן דמתני דלחין בין שבת ליוהכ"פ לא חני החילוקים שבניהם בדברים שבשבת אסורים מה"ה וביוהכ"פ אסורין מדרבנן עכ"פ. דכבר הקשו מהר"ם מתני דל"כ שבת ליוהכ"פ כו'. דיקוי לרפרס (ביומא דס"ו ע"ב, ובכריתות ד"ד ע"א) דאמר זהו אומרת עירוב והואלה לשבת ואין עו"ה ליוהכ"פ כו'. וקושיא זו מבוחר בחי' היתעב"ה ביומא שם בה"ה וכתב שם דהיא ברייתא פליגא אמתני דהכא. וב"כ הר"ם"ם בביאוריו לסמ"ג. ע"ש. ולכאורה קשה לחדש בזה פלוגתא במה שלא מנינו שום מחלוקת תנאים בד"ו אס' יש עו"ה ליוהכ"פ. (ובש"א סי' ע' וז"ל דנעמא דרפרס דס"ל כרבה בב"ה ד"י"ב ע"ב) דמפרש פלוגתא דב"ש ובי"ה הס' דפליגי אי יש עו"ה ליו"ט דב"ה מנעטי יו"ט מקרא דולא תוליא משא מבתיכם ביום השבת וס"ל לרפרס דה"ה דמנעטי מהכא יוהכ"פ. וכיון דנדרו דברי רבה שם ממילא נדרו נמי דברי רפרס דקאי בשיטתו. עכ"ד הס"א. מיהו זה נגד דברי כל הפוסקים שלא דחו דהוה דרפרס מהכא. וגם מדברי הת"י ביומא והריטוב"א שם בפרק דרפרס מבוחר ג"כ דלא כהש"א בזה). וגם נר"י לבאר בזה ד' רש"י דבגמרא דשבת (דק"ב סע"א) וביבמות (דל"ד ע"א) ובשבוטה (דכ"ד ע"ב) מייחי הס' מתני דכריתות רמ"א אס' יתיה שבת והוליא בפיו חייב, ופירש"י בכל הני דוכתי דמשום יוהכ"פ לא מייחיב ההוליא דסבר אין עו"ה ליוהכ"פ. והסו' בשבוטה שם תמוה עליו דהא דכריתות מסיק דרפרס בזותא היא וקוית שבת לאפשי איסורי. אף בחי' הרשב"א ביבמות שם כתב בדברי רש"י דהא דאמרין בכריתות דהא דרפרס בזותא היא היינו רק במה שמוכיח כן מהביריתא אבל עיקר מילתא דרפרס לא אודחיתא לה. וכן מוכח ג"כ בפירש"י בסוטה (דנ"ה ע"א) דחתיב הס' מכאן ואילך

כאור"א מביא ס"ס מחזק ביטו ופירש"י דקסבר לחין עו"ה ליוהכ"פ כו'. וכל זה ז"ב דהא כיון דמסיק דרך דרפרס בזותא היא ח"כ לא מנינו כלל מחלוקת תנאים בזה. ומה זה שפירש"י דרך חנא סבר לחין עו"ה ליוהכ"פ. (ובפירש"י בסוטה שם יש כתיבה למה שפירש"י גופיה ביומא ד"ט ע"א סד"ה להראות ע"ש. ומלאתי שעמד בכתיבה זו בס' ת"מ וחכמ"ל). והיה נראה ליישב זה ולומר דמכאן ראיה לד' הרמב"ן בחידושו בריש מס' שבת שהסו' כתב שם בזה דלאטריבו הרי קראי בהוליא דכ"פ שורק נפ"ל איסור הוליא מויכלא העם מהביא ובספ"ק דעירובין נפ"ל מקרא דאל ילא איש ממקומו אל יוליא כו'. דהיינו משום דהוליא מלאכה גרובה היא ואלאטריבו דרזווייהו חד לעמי וחד לעשייה כו', והרמב"ן שם חולק ע"ד ההו"ס אלא דל"כ כלל תרי קראי להוליא ופלוגתא דתנאי היא דלמ"ד החומין דאורייתא ס"ל דאל ילא איש ממקומו והתם כתיב אל ילא איש ממקומו הוליא נפ"ל מויכלא העם מהביא ולמ"ד החומין דרבנן ס"ל דאל ילא איש ממקומו היינו אל יוליא וקרא דויכלא לא משמע ליה דלא גמר העברה העברה מיוהכ"פ אלא בחול קאי ומשום דשלימא עבידתא, עכ"ד הרמב"ן שם. וב"כ שם בחי' הר"ן. ולפ"ד הרמב"ן י"ל בזה דבפרק פלוגתא תנאי אי יש עו"ה ליוהכ"פ, דלמ"ד החומין דרבנן דנפ"ל איסור הוליא מחל ילא אל יוליא והתם כתיב אל ילא איש ממקומו ביום השביעי ולמדנו איסור הוליא רק לשבת לחוד ויוהכ"פ משנה ליכא למילף מסברה דלחין דין קל מחמור להחמיר עליו דשבת חמורה שיש בו חוב מיהא ב"ד. אבל למ"ד החומין דאורייתא דאל ילא איש ממקומו היינו איסור חומין בלבד ואיסור הוליא נפ"ל מויכלא העם מהביא ובהוא קרא לא כתיב כלל שבת רק דילפינן העברה העברה מיוהכ"פ מה להלן ביום אכור כו' כדחיתא בר"פ שורק. ומכאן ג"ש יש למילף ג"כ איסור הוליא ליוהכ"פ (דלחין ג"ש למחאה אף בכ"ג). באופן שלפ"ו נשמע דבר חדש דלמ"ד החומין דאורייתא לדידיה יש עו"ה ליוהכ"פ ולמ"ד החומין דרבנן ממילא לדידיה אין עו"ה ליוהכ"פ. רק דרפרס מוכיח מביריתא דחתי אפילו בשבת דז"א אין עו"ה ליוהכ"פ ובה דחי ליה הגמ' דבזותא היא דלא מוכח מהך ברייתא אבל מ"מ יש בזה פלוגתא דתנאי וכו'. ומה י"ל בזה דבסוגיא דיומא לא מסיק אהך דרפרס בזותא היא כמו דמסיק עלה בכריתות. (וכבר ידוע מ"ש בזה בחי' ביומא דלר"ש דמפרש שאם חלה מרכיבו על כתיפו בזה ל"ל כך דחויא שכן הכשרו בך. דלחין זה הכשרו להרכיבו כו'. והאריכו בזה בנ"ב מ"ה חת"ס סי' מ"ו, ובש"א סי' ע' ע"ש). ולפי ה"ל י"ל דכיון דהגמ' ביומא פריך עלה חתי אפילו בשבת למאי הלכתא, ופירש"י אי משום החומין דרבנן נינהו כו'. ומשני ר"ש שאם חלה מרכיבו כו'. ומבואר דפשיטא ליה לרב ששח דרך ברייתא אחיבא כמ"ד החומין דרבנן וא"כ אף אם כסחור הוכחה רפרס מ"מ בלא"ה ממילא מוכח דלחין עו"ה ליוהכ"פ להאי חנא וכו'. וזה י"ל בזה דחיתא בכריתות (ד"י ע"ב) חניא ח"ל ר יוסי דקדקסא אחרי. ומפרש הגמרא דקאי אהגביה בב"ה שם שבת שבת ליוהכ"פ דמ"מ לרי יוסי פותר ר"ה בזה משום דס"ל דמקלס הגבחה היום ומקלסה למחר. ומוכח מזה דיש איסור הוליא ביוהכ"פ לר"א. והש"א הקשה מכאן לרפרס דאמר לחין עו"ה ליוהכ"פ. (וגראה דס"ל לדוחק לפרש אליבא דרפרס דהכא מייירי ממלאכה אחרת כה"ג שאין לה שהוא כ"כ). ולפי ה"ל י"ל דאליבא דר"ה דס"ל החומין דאורייתא ממילא לדידיה יש עו"ה ליוהכ"פ. דלפי שיטת הירושלמי נפ"ו דפסחים (סוף ה"א ח') מבוחר כן דר"א ס"ל כר"ע דחומין דאורייתא (וכמ"ש שם בשני קרבן ע"ש. מיהו לפי הפ"מ שם ל"מ כן). אלא דלשיטת גמרא דידן צעירובין (דק"ג ע"א

ע"א) דמחייב רב יוסף ממחני' דג חלו שכן משום שבות ח"ד שידמו ו דהנחתו מחזק לתמוס נמי הוי רק זה הסו' להנ"ל ד"ל דוכו רק לה דר"א התם לדבריהם דרבנן קאמר. (דס"ח ע"ב ד"ה ומה שחיתא), די שבת היינו רק לדבריהם דרבנן ו ק"ו דאף מכשירי פסח דהוי מלאכה ע"ש. וא"כ י"ל דלענין זה ג"כ דלחיתו ס"ל החומין דרבנן. אב מכשירי פסח דחזין שבת אע"ג דלחין ואף דהתם במתני' ח"ל ר"י לר"א משום מלאכה ואסור בו משום שב יסווע מה ראיה דשח' למזוה. ו ע"ב ר' יהושע לטעמים כו', ומב מייירי לדבריו דר"י בזה מ"מ כל דב רבנן החולקים עליו שם ובג"ל. אלימחא במה שהקשה בבבל הנאו לו ר"י לר"א מיי"ט של סוכות דר"א ע"א) ו"ד סעודות חייב ארס לל מזוה והחירו בו משום מלאכה ו ותיקן צבט"מ משום דאמרין בנ ונפ"ו קשה עובא לפמ"ש הסו' ב דר"א חזר בו רק ממה שהיה מל סעודות צבי. ח"כ הדק"ל מ"ט. בפסחים שם מיי"ט של סוכות וכן לדבריהם דרבנן קאמר התם, יחיו יומא דר"א שם לטעמים דנפשיה מ"מ בלא"ה הוה אף למ"ד החומין מ' מחזק לתמוס י"ל באופן דהוי כ ממקומו היינו רק לאדכ עלמו אז מחזק לתמוס אכור רק מדרבנן לפ כ"ח). והובא במג"א (ר"ס ת"ד) מחזק לתמוס של הפסח עלמו לכ"ט לא ילך האדם צעמנו חוץ לתמוס בכ"ג נמי חזיו דוחה שבת. ו לדבריו מהא דצבי הגמרא מהחל הך דרפרס אמתני' דהתם רמ"א בפיו חייב דהיינו משום דלחין עו בשבת וביבמות ובשבוטה כ"ל). (ד"ה ע"ב) דר"מ סבר החומין דלף למ"ד החומין דאורייתא מ' מיהו זה לק"מ משום דלרבה ורב יו הכא בשחי כתיב עדים עסקינן לפ"ו דרבנן. וכמ"ש שם בחו"מ (ד"ה לרפרס הכא ולק"מ. ואין להקשו הר"י והרמב"ם שפסקו כדברי ו מיל לכ"ע מדאורייתא (דאל ילא מיל כנגד מחנה ישראל). ח"כ ע"ב ו העם מהביא ולא מאל ילא כנ"ל. עו"ה ליוהכ"פ ודלא כרפרס ולמו רפרס. ד"ל כמ"ש הגו"ב (מ"ק ח"ה סי' מ"ה ע"ש) דלחיתו מדאורייתא לא לפינן זה כלל מקרא

ב אף כ"ו לפ"ד הרמב"ן והר"ן דלמאן דדריש אל ילא ל כלל אל יוליא לאיסור הוליא. ו ובעירובין דס"ל דלכ"ע יש חתי קו

הקליפה ג' על ה' צרוס ט', ויהי המעוקב עם הקליפה 135, והחוכב 64/135 והקליפה 71/135, והנה החוכב של ד' על ד' צרוס ד', והחוכב של צ' על ד' צרוס ה' שוה, והקליפה הינה שוה, והנכך חוץ לשער ערך הקליפה נהחוכב צחשכונ מרזיק, הנה בקירוב, ובינה קופסה מתמעטת עוד מפני שהין הבינה ממנחת כג הקליפה ושחר מעט חויר ומין נהחוויר קלצ קצוע, [וחס שיעור קופסה הבינונית משערת ביחס קופסה בין הקופסה, יתכן נפ"ז דהבינונית עם הקליפה הינה הבינונית של הקופסה וקשה לנו נפ"ז גשער קופסה הבינונית] והנכך נריך נהוסף כזות על שבו על בינה קופסה דידן, חצג חפשר נסמוך על דעת הר"מ שהכזית צ' שנישי בינה שגנו עם קליפתה.

של חסם בינוני של שני הדדין ומלה צ' ביזים שלנו, ואחרי שמבואר יומה פ' א', שמלה לוגמיו מצ' לרדין הוא יוחר מרביעית, וא"כ נה מנחו ידיו אחרי שחשכונ הגולדין שגנו יולח דהביעית ג' ביזים שגנו [נראה דעמד גם על החגולדין ומנה כן החרי ששקן בדברים היה וגם עמד בקושינו ודחי מנה חומו נעמוד גם על החגולדין והחרי שהינה הדבר בחמ"י ודחי מנה החגולדין בדברי הגחונים החתרוגים ז"ל] והמנס קשה לעמוד על פטוטה בחינתו ז"ל שהי חפשר נחרס למנה כל מנוגמיו שיומחתו צ' נחיוו על נתיחתן וכחשר נמנה כל עיו עדיין וכול נסלק חת הנס לנד חחד וה"כ חוץ צ' ביזים מנה לוגמיו מצ' לרדין, ומיכו ע"כ זה שהח מננה לוגמיו ככ החפשר הוח עפי מנלה לוגמיו מלד א', דזה שחמרו יומה שס שחכנקו ננד ח' ורטה כמלה לוגמיו היינו שמנה פיו כל כך שיכו נסלק ננד וירטה כמלה לוגמיו וזה די צחפות משיעור המנה החפשרי, ונש"כ ח' פסחים ק"ז ח' ד"ה חס, שיעור זה רוצה דכסו צחסם בינוני והיינו שיעור בינה ומנחה ומשהו צביזים שגנו, ומלה החפשרי צ' ביזים, ועדיין יכו נסלק לנד חחד, ומלה לוגמיו של צ' לרדין יוחר מנה והפשר שנגיע לג' ביזים חו פחות מעט שקשה לעמוד על בינוני מנומלס ובכל חופן נמדנו גם מוח שביזים שגנו קטנות דבינה ומנחה הוח פחות מנלה לוגמיו שגנו הרצה דחרי צ' ביזים עדיין יכו נסלק לנד חחד.

בבה"ל שם הביא דעת הר"ן דלחין חנו בקולחין כמה שיעור מלה לוגמיו צליר מרביעית, וכחצ דלפ"ז אחרי שחנו רוחין דמלה לוגמיו הוח כבינה, ולדעת הר"ן חפשר שהוא הרצה יוחר מרוב רביעית וא"כ י"ל דביזים שלנו לח נחקענו ויהי מלה לוגמיו צ' שלישי רביעית ומצ' לרדין ד' שלישי רביעית, וחין זה הכרה דיי"ג דמסלקו לנד חחד הוח פחות ממנלה מצ' לרדין דצ' לרדין כל הפה מלה וב' לחיוו צונקות חצג מלד חחד חפשר לחין חלי פיו מלה, מיכו חזינן מדברי הר"ן שחין חנו בקולחין גשער דחס היה חפשר גשער היה הר"ן ז"ל מודד ומשער ודחרי שכתב הר"ן פ' יוסיב ללה קלומנה כמה מלה לוגמיו צליר מרביעית ש"מ דנה חפשר לן למיקוס עליו, וכתיו פסחים ק"ז ח' שכתבו שהוא רוב רביעית צחסם בינוני הוח משום דמפרשי הו דחמר שם ק"ח צ' והוח דלשחי רוצה דכסח היינו חד שיעורה דמלה לוגמיו צחסם בינוני ועלום הדבר חלוי צמלה לוגמיו בין בקידוש ובין ציל פסה, וא"כ יש לנו שיעור מלה לוגמיו בגמ', חצל הר"ן בצוגיח פסחים ק"ז ח' מפרש דצ' שיעורי יינהו דד', כוסוח שיעורה צרובה דכסח בין שיש צרובו מלה לוגמיו ובין שחיו, ובקידוש שיעורה מלה לוגמיו בין שיש צו רוצה דכסח בין שחין צו, ובכוס ראשון צליל פסה צעינן שיהס רוצה משום ד' כוסות ומלה לוגמיו משום קידוש וא"כ חין לנו שיעור מקובל צמלה לוגמיו, ואחרי שהר"ן לח עמד על השיעור ע"פ מדידה ובחינה גם חנו לח נוכל לסמוך על הדבר ע"י בחינה שהבחינה קשה ומדת הבינוני קשה לקצוע.

בבה"ל שם מסתפק צמלה לוגמיו פחות מרובח דכסח ח' צעינן רוצה, וחפשר דחא דחמרו ק"ח צ' רוצה דכסח היינו דצ' כוסות, ותימח הלל זהו פלוגתת ח' וררין, ובקידוש לכר"ע סגו צמלה לוגמיו צחפות מרובח, וצליל פסה לדעת ח' סגו צמלה לוגמיו ולדעת הר"ן צעינן רוצה דכסח.

(י) **במ"ב** ס"י חפ"י כחצ דשיעור כזית חלי בינה בקליפתה ולמשי"כ חחרוניס ז"ל דביזים שלנו קטנות בינה עם קליפתה, ולמשי"כ צחזוח"ה עירובין ס"י ל"ו ליכח מלח דסבר הכי חלל שיעור כזית חלי בינה צלח קליפתה ולהר"מ שלש בינה בקליפתה, וא"כ צביזים שלנו בינה קופסה, חלל שהחחו של הקליפה נגד החוכב משתנה שכל שהבינה גדולה החחו של הקליפה מתמעט, וכגון מעוקב

שיעור המלה לריך לקצוע ע"פ חמד העין, חצג קשה לקצוע משקל, שהחשק משתנה בין יבש גמור נח קיח ובין ספוג נעב, וגם ח' חפשר גשער צמיס שהוא מפיי, שחין נחס מפיי כג כך מוס כמו בינה שהבינה חיינה צונעת והנחס צונע מוס וחיו מפיל כל כך, וחס המלה מפיינה צ' שנישי בינה יהי הכזית גדוג ביחה, ומי"מ חפשר לקצוע ע"פ משקל שיעור שנה יהי צו ספק שיהי כזית ודחי, חלל שיהי צוח חומרה שיהי ע"כ יוחר מכזית מנומלס.

ד (ח) **הח"ס** ח"ו ס"י ע"ז עמד לקצוע שיעור חכילה פרס ע"ש דברי רש"י שצח נ"ב ח' דפי חח דחמרו החונה לחע שיעורו של ר"ג יניה חמה צחש הכרמל יורד ויעבול ציס ויענה היינו שזח יפרנס חני מניג והיינו ע' מיוט, ופי' דהחדש עומו עג שפה היס ורחה החמה צחש הכר, ומנחה דעבינה עננה ירידה ועלי לוקח זמן ע' מיוט ובכריתות י"ג ח' מבוחר דלפשר נחכו מקנה מן חני פרס ולטבול ועננות ולגמור חח החני פרס ועדיין חחה חכיתו מנערה ח"כ שמעינן דחכילה פרס נח פחוו מ"מ. מ' שהרי חין חכילה חלי פרס מנערה חנו צבוי חכינו פרס כחמר צכריתות שס, וחמוה דנפי זה שיעור חכילה פרס י"ח מיוט שחרי צעינן מכתחנת חכילה עד סופה נח יוחר מחכינו פרס וחס הפסוק ע' מיוט ועדיין כל חכינו חוך חכילה פרס ע"כ חכילה פרס לח פחות מ"מ. וחלי פרס ע' מ. וחלל חלי פרס ושהכ כדי חלי פרס, וחמנס הדבר חיומח מלד ענמו דחדס שהונו עג שפה היס יורד וטובל ועונה חין כלח שהיה כלל וחין יתכן שיקבע זה שיעור ע' מ. וחמנס צירי פי"ק דכרבות שהביחו ח' בצוגין מפרש שהחדס עומו עג רחש הכרמל וחמר שס דשיעורו צירידחו דרך שיפוע הכר, וחע"ג דלפרש"י חל דגמי דידן הוח שיעור ציה"ש וצירי קדס ציה"ש, מ"מ שפיר מתפרש מניה חמה ר"ל צעודו על הכר מניה חמה ר"ג הוח מתפרד ממנה והיח ככר שוקעת וחיקף עם שקועה הוח יורד וטובל ועולה לראש הכר. ויכו נסמוך על זה שכבר עבר זמן ציה"ש, חצל עבינה ענמה חין לח שיעור, והלכך חין לנו שום רמו לשיעור חכילה פרס, חצל נראה דע' מיוט ודחי סגו חוליל ונפיק מפורני זגלון ז"ל, חמנס נעינן כזית מלה ומרור חין לשהות ע' מיוט, ולריך נסיון של חדס בינוני, ונראה דכל שיעור פרס הוח צחלחיס שחמרו עירובין ד' ח' צבית חמנוגע פח חטון, ומיסב וחוכב צנפתן, וחכילה חכזית הוח ככלל שיעור פרס וכדתן כריתות י"ב צ' מתחלה ועד סוף.

והא דחיתח צשו"ע ס"י תר"ח ס"ז וישבו כדי חכילה ד' ביזים היינו מתחלת חכילה והיינו כדי חכילה ג' ביזים ושליש אחר חכילה [חס חיתה חכילתו פח חטון ככל התנאים] ולשון חמ"ב שם ס"ק כ"ח בין חכילה לחכילה חיו מכוון, וכן משי"כ שישער חכילה ד' ביזים צענמו, חין זה חלל חס הוח בינוני דשיעור פרס חיו

על האב להביא רא"י משמע בלא רא"י לא מהני ל"י אף טענת בריא.

מנחם:

L

קיצור. יש לומר דלתירוץ השני שבתוספתא שם כנ"ח עדיף מחזקת הגוף וכן משמע מהא דכלה בית אבי' ולקדושין דאי לא מביא האב רא"י מוציאין ממנו גם ממון הקדושין אע"ג דאיכא שני חזקות לנגד חזקת הגוף וחזקת ממון וכו' דאי לא רבא הדין כן כמו לרב אשי דמוכח כן מלשון המשנה על האב להביא רא"י כ"כ הרשב"א וכ"כ הטור סי' ל"ט ומ"ש בחידושי מהר"ט דהיינו דוקא כשהאב טוען שמא אין דבריו נכונים לרבא עכ"פ וכ"מ בר"מ וכ"ח ח"ח ועיין בי"ח סי' ל"ט סעיף ז'.

(ב) וכן יש להוכיח ממ"ש הר"ף על בעל החמור להביא רא"י משום כל שנולד הספק ברשותו עליו להביא רא"י ואי לא מייתי רא"י יפסיד אף שהוא מוחזק בהפרה ברשות וחזקת הגוף ג"כ מסייע ל"י ופירש הר"ן דהיינו משום כאן נמצא כאן ה"י שזוהו מ"ש רמי ב"ר יחזקאל כל שנולד הספק ברשותו עליו להביא רא"י משום טעמא דכאן נמצאו וכאן ה"י וכ"כ הר"ז"ה שם דהטעם משום כנוכ"ה, וכ"כ הרא"ש שם סי' ט"ז ור' אלפס כתב כו' וקרי נולד הספק ברשותו לפי שהחמור ה"י עומד ברשותו וכאן נמצאו וכאן ה"י, ועיין מזה בכסף משנה פ"כ מהלכות מכירה הלכה י"ד, ואף שרש"י והתוס' ס"ל דלרמי בר יחזקאל על בעל הפרה להביא רא"י ולא אמרינן כאן נמצא החמור מת בבית בעל החמור כאן ה"י ביאר הרא"ש שם דס"ל דלא שייך לומר כנ"ח דאין רשות בעל המקום גורם אלא רשות בעל הממון והיינו בעל הפרה שהחמור נכנס לרשותו בשעת משיכת הפרה כו' ע"ש שהאריך בזה ודבריו לקוחים מדברי רש"י והתוספת שהרי רש"י כתב וכדתרצה רבא לעיל וכ"כ התוספת ואוקי לכלה דמתניתין כרבא, עודה בבית אבי' על האב להביא רא"י והיינו אפילו לגבי מעות הקדושין כרב נחמן בר יצחק.

ע"ד התענית לפי הנשמע מהדאקטורים שאומרים שהתענית קשה לזה וכיון שהמחלה מסוכנת א"כ יש להתיר אפי' לבריא וכ"ש למי שהולך ברחוב ואין להחמיר כלל כי החומרא קולא היא בחשש סכ"נ והרי כתיב וחי בהם ולא שיבא אפי' לספק סכנה כמ"ש בדברי אאומ"ר נ"ע שבת סי' שכ"ח וכמ"כ אין להחמיר אפי' בעט"ב מלאכול למי שאינו אוכל בלאה"כ מאכלי חלב וע' בטור דכמה פוסקים ס"ל אפי' בסעודה המפסקת שרי לאכול בשר עוף ויש לקיים ונשלמה פרים שפתינו לומר האיכה וקנינות בלב נשבר על שעוונותינו העלו מצב שגם א"א להתענות רק נכון לקבל בל"נ לפרוע הצום בחודש אלול, ונידון קריאת ויחל יש דעות שאפי' יש ג' שמתעני' סגי לקרות ויחל בד' צומות הקבועים מימי הנביאים וכ"ש בט"ב ויש לסמוך עליהם בכה"ג ומ"מ מי שירצה לאכול פ' מכותבת בכא"פ וישער בעצמו שודאי לא יזיק לו ג"כ יוכל לעשות כן וכ"ש שחלילה וחלילה להחמיר שלא לאכול בשר אחר הצום בלילה:

סימן קי

הנה ודאי דברי כת"ר"י נכוחים, ואעפ"כ במקום שאין המחלה בחזקה ח"ו נראה שיאכל פחות מכתבת בכדי אכילת פרס וכן בשתי' כמשנ"ת השיעורים בשר"ע סי' תרי"ח דכך יש להורות כן לשואל בטי"ב שבזה לא נעקר התענית לגמרי ע' ב"י סי' תקס"ח

(*) מועתק בזה שו"ת השייכת לשר"ת זו אף שאינה מהצ"צ. ושתיהו נדפסו בס' תשובות מהר"ש להרב ישראל יעקב יעבץ וז"ל שם:

(א"ד מאדמו"ר הגאון ר' מרדכי דוב ז"ל)

המעייין הדק היטב במכתב הלוי ימצא בו כמה דינים יקרים מאד, אולם בענין שיעור ששה מינוטין שכתב שנראה מזה דס"ל דזהו שיעור אכילת פרס, לא מצאתי כעת מפורש. ועיין שו"ת ח"ס חלק ששי סי' ט"ז כתב ששיעור פרס הוא תשעה מינוטין ויל"ע בדבריו ואכ"מ:

שוב כתבתי בזה לדודי הרב ר' ישראל נח נ"י בשנת תרכ"ה והשיב לי במכתב בזה"ל ע"ד קושיא א' באו"ח סימן ר"י"ב ס"א בהג"ה. הב' בסידור בדיני נט"י ססי"ח והשיעור כו' כזית בכא"פ הפי' פשוט דהזיתים יהי' תכופים זל"ז וכמה זיתים שיש לכ"כ מר כדאית ליה דהא בזה גופא יש פלוגתא כמבואר באו"ח סימן תפ"ו, הג' בענין שיעור אכ"פ כמה הוא על הזייגער דברתי כעת עם כ' אאומ"ר ש"נ ומסכים הוא על שבעה מינוטין וטעם ורא"י לא אמר לי ע"ז ולענין אכילת יוכ"פ אפשר נכון להחמיר כסברת הח"ס על תשעה מינוט:

(הד' דבר שיעור כגריס מ"ש בשארית יהודה כמדת פיאטיצאק של כסף שהיתה בימי הקיסרית דודאי כוונתו שהיתה גדולה יותר מהפייאטאצאק כעת, ודברתי גם בזה עם כאאמ"ר ש"נ כעת ואמר לי, ששיעור כגריס היו משערים במדת פאלישקע של פולין אך איני יודע אם הוא בנמצא עתה מטבע זו): דודו ידידו הדויש ישראל נח

(**) תשובה זו באה במענה על שו"ת הרה"ג הרה"ח וכו' הר"ר

סימן קח

בעה"ת יום גימל י"ז תמוז

רוב שלום וברכה לאהובי בני חביבי המופלג מו"ה יוסף יצחק ש"י מכתבך הגיענו לנכון הזהר והזהר שלא להחמיר ח"ו כעת לאכול מאכלי חלב בתשעה ימים שמר"ח אב כי כעת איסור גדול של תורה להחמיר בזה, אשר ידוע שמאכלי חלב הם מסוכנים ח"ו מצד המחלה ל"ע וע"כ תאכלו בשר, ואף אם שקטה המחלה במחנם ובפרט שכעת נזהרים בלא"ה רק תרנגולת ומרק תרנגולת עם אורז אשר בזה אין שום איסור אף בסעודה המפסקת עט"ב לכמה גדולי הפוסקים שהובאו בט"ו או"ח רס"י תקנ"ב, אף שאנן לא נהיגי כן, מ"מ בעת כזו שידוע שמאכלי חלב יהי' מה שיהי' מזיקים ח"ו, הנה במקום חולה לא גזרו רבנן כלל אף בט"ב בעצמו וכ"ש במקום חשש דחשש סכנה ח"ו, ע"כ גם בסעודה המפסקת יכולים לסמוך על גדולי הפוסקים המתירים מדינא דגמ' לאכול עופות כמ"ש בטור שם וחלילה לא תשנה מזה, וגם שבלא"ה תאכלו רק בשר עוף לבד עם אורז בלי ישונה ולפעמים גערשטיני קראפניק עם בשר עוף כנ"ל ולא מילחיקון קראפניק ח"ו בלי ישונה באזהרה נוראה ועצומה גם לשתות מעט יין שרי, גם אז כבר הזהרתך לשתות יין טוב ולא צמוקים ח"ו, מים אין לשתות כלל כ"א אם ההכרח אזי רק מעט מזעיר מים שנתבשל

לטייא ונתקררו עם יין טוב שיהי' כשיעור המים לפחות גם זאת אני מזהירך שלא תתענה כלל ועיקר ולא להתחיל להתענות וגם לאנשים בריאים יש להקל וכן מורים במדינתנו ומי שרוצה להחמיר ע"ע לאכול פחות מכשיעור היינו כשיעור שני שלישי ביצה פת בכל ששה מינוטין, ודאי די להחמיר, אך אתה לא תחמיר כלל וכן לזוג' תי' והשו"ת ברוב רחמיו ותסדיו יברך את

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
חמישי

ספר

צמח צדק

שאלות ותשובות

משלחן ערוך אורח חיים

חלק שני
מילואים הוספות

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נכנ"מ זי"ע

מליובאוויטש

אשר השיב לשואליו דבר לבדר וללבו עומקה של ההלכה למעשה

ובו שרית שנדפסו בכמה ספרים והוספות מכת"י
סודרו מחדש ע"ס השו"ע

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים וארבע לבריאה

ספר

18

מחנה חיים

חלק שלישי על

אורח חיים, י"ג, אה"ש

מאת

הגאון האדיר המפורסם בעולם בתורתו ובצדקתו לוחם מלחמת ה'

רבינו **חיים סופר** זצוק"ל

שהי' אב"ד יעמרינג, סעמפעטער, מונקאטש, פעסט

בעמ"ח ספרים פלס חיים על פ"ק דגיטין, שו"ת מחנה חיים
שלש מהדורות, קול סופר על משניות, דברי שערי חיים
על התורה, שערי חיים על תהלים ומחברת שערי חיים

נדפס לראשונה ע"י המחבר כמונקאטש בשנת תרל"ח

כעת יצא לאור מחדש עם תיקוני טעויות ומפתחות

עיה"ק ירושלם תוכב"א

שנת תשל"ל לפ"ק

וא"כ אפוא לר"י דסומא פטור מכל המלות עשה ומדברין הוא מחויב במ"ע של התורה יהי הסומא חמור מן הפקה דמי שאינו סומא עבר רק על הקל הוא עשה והסומא שעבר על העשה עבר על הלוא דלא תסור שהוא לאו דאורייתא וזה הי אפשר חוץ אם נאמר דסומא פטור מן התורה אפי' מן הלי"ת שבחורה א"כ גם אם יעבור הסומא העשה דאורייתא לא עבר על לאו דאורייתא דהוא פטור גם על הלי"ת מן התורה וכל חויבו הן בעשה והן בלי"ת רק מדרבנן וא"כ אינו חמור הסומא מן האינו סומא ודוק. ולפ"ז נרצין דסומא מחויב במלות מן התורה וק"ו בלי"ת מן התורה א"כ צומן המקדש קיים הי' על שאינו סומא רק עשה דאורייתא על הגדה לא יוכלו חכמים להיב דסומא דא"כ יהי על הסומא לאו דלא תסור לאו דאורייתא ועל מי שאינו סומא רק עשה אבל צומן ה"ב דהכל דרבנן ויש לאו דלא תסור על איש ואיש מנישרה"ל ממנילה תיקנו גם על הסומא וא"כ פ"י רש"ים כפתור ופרח תניי שעכשוו תקנו גם על הסומא דכונס מדרבנן וכל העובר עובר עבירה לאו דלא תסור והבן בעזה"י.

סימן לו

בשאלתי ממי שיש לו בן חלם והוא גם חולה ר"ל אי רריך ליתן לו כזית מרור קריין כי בכל שנה הוא חולה והולה באכילת מרור שאכל אולי אפשר להקל בו שלא יאכל רק מעט זכר לאכילת מרור עכ"ה.

תשובה לפוס רביעא הי' באפשר להקל מעל חלם שלא לריך לאכול כזית מרור דהר"ש כתב בערצו פסחים דף קי"ד ס"י כ"ה וז"ל תני אכלו דמאי ילא אכלו בלא מתכוין ילא אכלו לחתאין ילא ובלבד שלא ישהה על זין אכילה לחצירתה יותר מכא"פ משום דמברך על אכילת מרור לריך שיאכל כזית דאין אכילה בפחות מכזית אבל צירקות הראשונות שמברך עליה בורה פרי האדמה בעלמא ואין מזכירין עליהם אכילה א"ל מהם כזית עכ"ל הרי מפורש יולא דרק משום דמברך ברכה על אכילת מרור לכן לריך שיאכל כזית א"כ חלם דלא יוכל לברך די לו באכילת מרור כל שהוא כך עלה בדעתי שהוא פשוט מאד. אמנם יפלא מאוד להבין דברי הר"ש שיהי לריך כזית משום הברכה שמזכיר על אכילת מרור דא"כ הא גופא קשה למה תקנו חז"ל לברך על אכילת מרור הי' להם לתקן על עשימת מרור ולא ילרך האדם לאכול כזית. ובלע"ד הבנה אחרת בעזה"י דקשה לי מאוד בצרייתא הי"ל אכלו לחתאים ילא ובלבד שלא ישהה יותר מכדי אכילת פרס ופלא בעיני מאי ילא אם אכלו בכדא"פ הלא לכתחילה יכול לאכול בכדי א"פ כזית מרור דכל האוכל בכדי אכילת פרס ה"ב כאלו אכל צבת אחת וא"כ מאי אכלו לחתאים ילא ונע"ה.

ואמרתי לויש בעה"י דהר"ד ס"י ק"ל הוכיח ממרדכי מנהג לבצוע כזית מנהג וכזית מרור כל הכזית צבת אחת יעו"ש ובמג"א ס"י תע"ה ס"ק ד' הביא ראו' מפ"ז דחולין ובמחזית השקל ביאר שם דסתם אכילה ה"ב כזית צבת אחת רק באיסורים גילה הלכה דמאטרפין בכדי אכילת פרס אבל בקיום מ"ע נשאר אכילה ה"ב כזית צפעס אחת יעו"ש דפח"ח וא"כ אחי שפיר בצרייתא דנקע אכלן לחתאים דיעבד ילא אם לא שהה בכדא"פ אבל לכתחילה ה"ב

ומעתה רמז הר"ש ומבאר למה יהי דווקא דיעבד ולא אפי' לכתחילה יהי מותר לאכול לחתאים בכדי אכילת פרס על זה כתב וז"ל משום דמברך על אכילה מרור לריך שיאכל כזית דאין אכילה פחות מכזית עכ"ל הכוונה דסתם אכילה אינו בפחות מכזית וכיון דמברך על אכילת מרור ראויים שיאכל הכזית צפ"א ולא לחתאים רק דיעבד ילא אם אכל בכדא"פ דכשם דנקרא אכילה בכדי אכילת פרס באיסור אם אכל צשיעור אכילת פרס נקרא שאכל נבילה או חזיר או חלז וכוונתה ה"ב דגם דיעבד ה"ב אכילה לקיום המנהג אבל צירקות הראשונות שמברך עליהן בורה פרי אדמה ואין מזכיר עליהם שם אכילה אין לריך מהם כזית אפי' לכתחילה ודוק.

וגראה להביא ראו' דחי אפשר לפרש בהבנת הר"ש דמכה אכילת מנהג של מרור יהי די אפילו צהני זית רק מפני שמברך על אכילת מרור לריך ליקח כזית ה"ב מביא בצרייתא דאכלן דמאי ילא אכלן בלא מתכוין ילא אכלן לחתאים ילא א"כ ה"ב אפי' אכל דמאי בלא מתכוין וגם לחתאים ילא וא"כ אם אכל בלא מתכוין לחתאים בודאי לא צריך על אכילת מרור דאם צריך אין כוונה גדולה מזה שצריך על קיום המנהג וא"כ ח"ך יאמר הר"ש ה"ב דבעי כזית הוא מפני שברך על אכילת מרור ה"ב בצרייתא חיירי דאכל בלא מתכוין וא"כ לא צריך כלל וא"כ די אפי' צהני זית ומאי רבותא דאכלן לחתאים ילא ה"ב חזי השנית לא לריך כלל לאכול דה"ב ילא כבר צהני זית ראשון אלא פשיטא דר"ש צ"ל לפרש דווקא בעה"ג ילא אפי' לחתאים אבל אם מברך ברכת על אכילת מרור ראויים שיאכל כזית צפעס אחד ולא שיאכל בכדי אכילת פרס דמכה הברכה שמברך שד' ז"ב על אכילת מרור לריך לאכול כזית צפ"א ודוק. ולפ"ז אפשר להקל באלם שלא לריך לאכול הכזית צפעס אחד אלא יוכל לאכול הכזית בחוץ אכילת פרס אבל עכ"פ בכדי אכילת פרס לריך גם האלם לאכול הכזית דאין שיעור אכילה אלא בכזית בכדי אכילת פרס כנלע"ד בעזה"י. ומצאתי את ששה"ש נפשו שהגאון שג"א ס"י ק' שיש על החקירה הי"ל אם מרור לריך כזית והביא דברי הר"ש שמשמע מדבריו שזה בעצור הברכה לריך לאכול כזית שאומר וזיונו לאכול מרור והוא חולק עליו ונתתי ללצי לחקור בדבריו הנעמדים כי חיים הם למואלהם צפיו ואשר לצי אומר לי לפלפל ולסלסל בו בעזה"י ואסדר אותם באותיות א"י.

(א) הקשה ע"כ דר"ש סובר ה"ב דכתיב על מלות ומרורים יאכלהו קאי על קרבן פסח אבל במרור לא כתיב אכילה דיהי' בכזית וה"ב דמנה צבי כזית ילפינן מן בערב תאכל מלות וא"כ קשה מן שילחי פסחים דא"ר מרור צומן ה"ב דרבנן דכתיב על מלות ומרורים יאכלהו צומן דאיכא פסח אין ומנה צומ"ה דאורייתא דכתיב קרא בערב תאכלו מלות ורצ"י סובר גם מנה צומן ה"ב דרבנן דהאי קרא בערב תאכל מלות אהדרי קרא לעמא ושהי' בדרך רחוקה וקשה לכוה"ב ה"ב ה"ב קרא לריך לדעת שריך שיאכל כזית מנהג דא"כ ה"ב דלא צבי כזית כמו במרור אפי' צומן בהמ"ק לא לריך כזית דהאי יאכלהו אפסח קאי אלא ע"כ מהאי על מלות ומרורים יאכלהו ידעי' שמנהג בכזית וא"כ ידעי' דמרור בכזית עכ"ד יעו"ש. ובלע"ד לתרץ צ"ה לריך פ"ב דסוכה הקשה למה לי

לחבול כזית פת משום יו"ט וז"ל דמשום פת ה"י יולא חפ"י
 במנה עשירה חבל משום בערב תחבול מנות לריך להיות
 מנה עוני ועיין במג"א ס"י תע"א ס"ק ה' דבהרבה שמן
 חפ"י משום פת ביו"ט חינו יולא רק חפ"י במטע שמן חינו
 יולא במנות לילה ראשונה יעו"ש וח"כ אפוא כיון דכתיב
 עכ"פ על מנות מדורים יחלבו שריך לחבול בפסח על
 מנות לחם עוני ח"כ ממילא נדע שריך להיות כזית ללחם
 ידי חויבו ליו"ט דהא לריך לחבול ביהד המנה והמו"א
 עיין בש"ע ס"י תע"ה (ואם יחבל ח"י זית מנה עשירה
 עם ח"י זית לחם עוני ח"כ יבטל זה חת זה ויתערב זה
 בזה ולא הוה חכילה לחם עוני כלל) ועכ"פ נדע שריך
 לחבול כזית אחד לחם עוני משום ללחם חכילה מנה עב
 חיוב חכילה הפת משום יו"ט ועיין בע"ז ס"י תס"ה ובמג"א
 שם ה"עב וח"כ נשאר בערב תחבול מנות על חיוב זמן
 הזה או על עמ"א והר"ן דהקשה למה לי הפסוק בערב
 תחבול מנות הוה הק"י למה לי פסוק על חיוב מנות
 בזמן הזה תיפוק ליה משום פת ביו"ט וז"ל דס"ד דיו"א
 במנה עשירה חבל לאמור שפסוק מורה על שיעור כזית
 בזמן בהמ"ק נשאר ק"י הר"ן כיון שריך לחבול עכ"פ
 עם הפסח לחם עוני ח"כ נדע שריך כזית משום ללחם ידי
 חובת פת עם חיוב חכילה מנות ודוק.

וא"כ נשאר ק"י שג"א הנ"ל לדרוש הפסוק בערב תחבול
 מנות על מנה זמן הזה או על עמ"א ודרך רחוקה
 דלמא הפסוק על מנות ומדורים יחלבו קאי דמקשינן מנה
 ומדור לפסח ה"י די לחבול הכזית מנה חפ"י בכמה שעות
 דהא בזהו קרא כתיב וחבול חת הבשר בלילה הזה ל"י חש
 על מנות ומדורים יחלבו וח"כ כמו שמותר לחבול הכזית
 פסח כל הלילה ה"ה מנה לכן כתב עוד קרא בערב תחבול
 מנות שריך לחבול כזית מנה בפסח אחד עיין מג"א ס"י
 תע"ה ס"ק ד' או עכ"פ בכדי חכילה פרס ועוד קשה למה
 בחובלן לחל"ה דפ"י רש"י ורש"י דקאי על מדור ובש"ע
 כתוב הדין על המנה ובל"ד שלא ישהה בין חכילה לחכילה
 בכד"א"פ וקשה למה הא חיתקש לפסח וכמו שמותר
 לחבול כזית פסח לחל"ה כן יח"י מותר לחבול לחל"ה
 במנה ומדור דהא חיתקש לפסח ולש"א.

לכן י"ל אם הפסוק בערב תחבול מנות יח"י מורה או
 על השיעור בכמות שיה"י כזית או שיחבל בכדי
 חכילה פרס וכדומה ה"י לתורה לכתוב וחבול חת הבשר
 בלילה הזה ל"י חש ומנות ומדורים יחלבו וז"ל ידעין שיש
 הבדל בין חכילה פסח לחכילה מנה ומדור שמנה ומדור
 לריך כזית ולחבול בכדי חכילה פרס וכזית פסח כל הלילה
 למה לן קרא מיוחד בערב תחבול מנות חלל להורות או
 על מנה זמן הזה או על עמ"א ודרך רחוקה וממילא ידעין
 אם גילתה התורה שזמן הזה או העמ"א ומי שה"י בדרך
 רחוקה לריך לחבול כזית מנה ה"ה לכל ח"ה ישראל לריך
 לחבול כזית מנה וכל זה יולף על מנה דיש קרא בערב
 תחבול מנות חבל מדור נשאר על הסברה דלא לריך מדאורייתא
 כזית רק משום ברכה וכי הימ"א לחיתקש מדור למנה
 זהו על חיכות הזמן או חיכות החפץ הנחבל או חיכות
 האוכלים חגשים וגו' חבל על הכמות לא הוקשו אהדדי.
 ובספרי קול סופר על המשניות הקשתי בפ"ב דסוכה
 מאי הקשה הר"ן למה לי קרא בערב תחבול
 מנות הא חסור בחמץ וממילא יחבל מנה בעבור סעודת יו"ט
 יעו"ש וקשה לי בעבור סעודת יו"ט לא לריך לחבול כזית
 בכדי חכילה פרס ובעבור בערב תחבול מנות לריך חכילה
 בכדי ח"פ כמבואר בש"ע ס"י תע"ה חוץ אם נאמר בסעודת
 יו"ט חיוב לחבול ג"כ בכדי ח"פ דווקא ועיין במג"א שראוי
 שלא יפסוק בכל חכילה המול"א לחם ודוק.

(ג) עוד הביא הש"א ראי' דמדור לריך כזית ממשנה
 פסחים דף ל"ט וחלו ירקות שאדם יולא בכן ידי
 חובתו בפסח וכו' וממטרפין לבזת ופ"י רש"י וז"ל ואם
 ח"י י"י נאחז ויר"ו רמת חבל נ"י ל"י מ"ה ח"י זית וכו'

לחבול כזית פת משום יו"ט וז"ל דמשום פת ה"י יולא חפ"י
 במנה עשירה חבל משום בערב תחבול מנות לריך להיות
 מנה עוני ועיין במג"א ס"י תע"א ס"ק ה' דבהרבה שמן
 חפ"י משום פת ביו"ט חינו יולא רק חפ"י במטע שמן חינו
 יולא במנות לילה ראשונה יעו"ש וח"כ אפוא כיון דכתיב
 עכ"פ על מנות מדורים יחלבו שריך לחבול בפסח על
 מנות לחם עוני ח"כ ממילא נדע שריך להיות כזית ללחם
 ידי חויבו ליו"ט דהא לריך לחבול ביהד המנה והמו"א
 עיין בש"ע ס"י תע"ה (ואם יחבל ח"י זית מנה עשירה
 עם ח"י זית לחם עוני ח"כ יבטל זה חת זה ויתערב זה
 בזה ולא הוה חכילה לחם עוני כלל) ועכ"פ נדע שריך
 לחבול כזית אחד לחם עוני משום ללחם חכילה מנה עב
 חיוב חכילה הפת משום יו"ט ועיין בע"ז ס"י תס"ה ובמג"א
 שם ה"עב וח"כ נשאר בערב תחבול מנות על חיוב זמן
 הזה או על עמ"א והר"ן דהקשה למה לי הפסוק בערב
 תחבול מנות הוה הק"י למה לי פסוק על חיוב מנות
 בזמן הזה תיפוק ליה משום פת ביו"ט וז"ל דס"ד דיו"א
 במנה עשירה חבל לאמור שפסוק מורה על שיעור כזית
 בזמן בהמ"ק נשאר ק"י הר"ן כיון שריך לחבול עכ"פ
 עם הפסח לחם עוני ח"כ נדע שריך כזית משום ללחם ידי
 חובת פת עם חיוב חכילה מנות ודוק.

(ב) הקשה עוד על הר"ש לו יח"י שיחלבוהו על הפסח
 קאי חפ"י ידענו שהן מנה וכן מדור שיעורו
 בכזית דהוקשו לפסח מה פסח בכזית ה"ה מנה ומדור
 כמו דמ"ונו בס"פ ערבי פסחים חס חבל מנה זכ"א אחר
 חזות לר"ב"ע לא יח"י ידי חובתו ופריך פשיטא כיון דחיתקש
 לפסח כפסח דמי והכא נמי יש ללמוד מהאי הקישה
 גופה לענין כזית מה פסח בעי כזית וכן הקשה מנה חבלן
 דמאי יח"י חבל ודאי לא יח"י וכתב תוס' משום דחיתקש
 מדור למנה וחיתקש מנה לחמץ וכן הקשה מפרק האשה
 דף נ' דנשים חייבות בחכילה מדור משום דחיתקש מנה לחמץ
 וכן הקשה מפרק כל שעה [ל"ט ע"ב] בעי רב"ה מהו יח"י
 חס חובתו במדור של מעשר שני דהוה דרצ"ן ח"י מסתברא
 מנה ומדור הרי דמקשינן מנה למדור ומקשינן מדור למנה
 והכי נמי לענין כזית עכ"ד בקי"א וז"ל ק"י גדולה.

ונראה לחקור זו בעז"הי הגם דמקשינן מנה ומדור
 לפסח היינו מה שמוגב לזמן חכילה עד חלות או
 באיכות הדבר שלא יח"י עבל וכן באיכות מני שמחויב לחבול
 דהא חיתקש מנה ומדור לפסח חבל על כמות חכילה
 ח"י חפ"י למילף מפסח כאשר חב"א בעז"הי.

הרמב"ם בה"י קרבן פסח פ"ח ה"י ח"י כתב וז"ל חכילה
 שער בפסח בלילי ע"י מנות עשה שנאמר
 וחבול חת הבשר בלילה הזה ל"י חש על מנות ומדורים
 יחלבו עכ"ל ובה"י ג' כתב וז"ל מנה מן המוצהר לחבול
 שער הפסח חכילה שובע לפיכך חס הוקרב שלמי חגיגה
 ב"ד חוכל מהם תחילה וח"כ חוכל שער הפסח לשובע
 ממנו ואם לא חבל חלל כזית יח"י ידי חובתו עכ"ל וז"ל
 פשוט הגם דיש חיוב לחבול כזית פסח חבל יכול לחבול
 אותו כזית על כמה חלקים חפילו יש בין חכילה רביעית
 כזית הראשון להשני יותר מכד"א"פ דהל"א התורה אמרה
 רק וחבול חת הבשר בלילה הזה שזאתו לילה יחבל הבשר
 חבל ויכל לשעשע בחכילה שער כל הלילה וכן משמע לשון
 הרמב"ם שכתב וז"ל חכילה שער הפסח בלילי ע"י מנות
 יח"י דר"ה יח"י חת רב"א בלילה ר"ה יח"י ח"י זית וכו'

עד... כה חקרתי שיש להלדוק דברי הרא"ש גם לפי הבנת שג"ח אבל לצי אומר לי שמעולם לא עלה כזה על דעת הרא"ש בדין הוא הרא"ש נקן טעם למה לא יאכל לתחילה להלחין על זה אמר הרא"ש משום ברכה על אכילת מרור ראוי שיאכל בפ"ח דאין אכילה בפחות מכזית ח"כ גבי עוגש גילה התורה דמלטרפין אבל בזמ"ע ראוי לתחילה לקיים אכילה ממש ולא ע"י לירוק וצפרט במרור שכן אינו נהנה דנימא שמלרף הגאח גרונו והגאח משוי ככדי אכילה פרס שמצרך על האכילה של מלוא ולכן ראוי שיקיים האכילה בפ"ח ופלא צעני דברי חק יעקב צס"ו תע"ג סעיף כ"ח שכתב שצריך לחבר שלא יהי ריוח בין העלום כיון שמצרך על האכילה ואכילה בכזית משמע יעו"ש והוא פלא היפוך ליה שלא יאכל כזית ולא קיים המלוא ונראה דסובר דלולא הברכה הי' מקיים המלוא אפילו ליכא כזית והוא פלא גדול דלא כתב הטעם דכתיב על מלוא ומרורים יאכלו ואולי הברכה בהנח חמור דיש סוכרים לא תשא הוא דאורייתא בברכה בהנח ודוק.

בזחור לדינא שגם חלם השומע שמחויב בזמ"ע צריך לאכול כזית רק אפשר להקל בו שיאכל להלחין ככדי אכילה פרס כנלע"ד צרוו בעז"ה.

סימן לח

שפעת שלום רב מנוחה לאיש היושב על מדין ומורה ה"ה הרב המופלא ומופלג מורג חרוץ שונה הלכות כבוד הרב ר' פייבל גראסמאן ג"י מ"ץ לעדתו בק"ק שארנא יע"א.

בא לגד עיני ועיניתי מיד לראות שאלתו ויען שלית דין צריך בושש שהשוטט עשה שלא כדון ושלח כדת הש"ס הי' ראוי לקבול רק דעתו לקיים בו שצוה גערה בזמין ואם יקפון עיד בראש לבורות בלי שאלת חכם אז יקגם כנפלים קגם גדול כך דעתו.

שאלה הנה מעשה חירע פה בשמ"ע העבר אחר אכילה להרים בשעה שלישיית קראו להשו"צ לבית המטבחיים לשחוט והלך ושחט וגם הכשיר בלא ידיעתי וציוס המהרה שאלתי על מה עשה זאת לשחוט מו"מ לחצירו בלי שום שאלה אמר לי שאכל קודם הלילה מהטחול כזית והנה עמדהו כמרעדו שהלחף השו"צ לעשות כזאת להגים את דעתו הגם שיש לו ריח תורה הנה בהשקפה הי' צדעתי כששמעתי ציוס ש"ת לחסור הבשר כדעת הב"ח ז"ל שהביו הע"ז צס"ו תק"ג סעיף ח' ס"ק הי' והקלר כי שבזיו הוראה נהירין להדריג קדשו הגם שהשו"צ התנול שהקצב אינו יהודי והוא רואה לנחור ז"ח כי ציוס המהרה נחר בהמה אחרת והנה אמ"י יורינו מה דין ומשפט השו"צ הזה עכ"ל.

תשובה הן אמת שהט"ז צס"ו תל"ח ס"ק הי' משמע בבהמה ישראל מותר לשחוט אם יאכל עכ"פ כזית אח"כ וכתב שטעות סופר צב"י אבל כבר נזוה עליו צלתי רבה שנהפוך הוא שצפ"י כי הרשע"א אפי' יאכל כזית אח"כ חסור הדבר דזה הוה רק הערמה כיון שלא צריך באמת הבשר רק אוכל משום שלא יהי מלאכה בחינם צו"ע ח"כ חסור השחיטה אפי' אם יאכל אח"כ יעו"ש אבל

חלי זית מלטרפין זה עם זה ללא ידי חוצה עכ"ל הרי מפורש יולא דללא ידי חוצה צריך כזית בלי טעם של הברכה כאשר כתב הרא"ש יעו"ש.

ונראה לי בזה דרא"ש הבין שמלטרפין שכולם הם מרור ללא ידי חוצה מרור בכזית שעכ"פ מדרבנן צריך כזית משום הברכה ואשמעין המשנה שיכונ לרף מכולם כזית כמו שמלטרפין בלה מהמשה המניס יחד ועיין בצרענורה במשנה י' פ"ב דפסחים שכתב וז"ל ומלטרפין לכזית ללא ידי חוצה מרור וכו"ה בהמשה מיני דגן שמלטרפין לכזית ללא ידי חוצה מלך ואחריוויכו קאי עכ"ל וא"כ לא ידעתי למה פ"י רש"י חס חין נו מלאחד מהן כזית הא אפי' יש לו מכל אחד נחמשה מיני מרור כמה זיתים והוא לירף מכל המניס כזית העפ"כ יולא ידי חוצה וכן נראה מקילר פסקי הרא"ש שהבין כן הפ"י שמלטרפין לכזית מכל המניס יחד יולא בו.

אך בלא זה נראה לי דאפילו חס נאמר דיולא מן התורה אפילו בפחות מכזית כי על מלוא ומרורים יאכלו קאי רק על פסה ולכן כתיב בערב תאכלו מלוא להודיע כי צריך במלוא כזית ולכן סגי במרור בפחות מכזית לולא מחמת הברכה שמצרך על אכילה מרור כאשר הבין השג"ה בהבנת הרא"ש י"ל זה דווקא חס נועל חלי זית ואוכל לשם מרור יולא בו אבל חס לקח כזית לאכילה מרור ח"כ גילה שחפץ בקיום מ"ע הזאת כזית כמו באכילה מלוא ח"כ בודאי לא יולא בפחות מכזית דהא גילה דעתו שרק באכילה כזית מרור רואה ללא ידי מלואו ולא בחלי זית מרור ח"כ הוה היפך מהשג"ה שלא רואה ללא ידי קיום המלוא כי חס באכילה כזית כמו בשאר אכילה מלוא ח"כ לו יהיה מלוא חין לריכה כוונה אבל בדין כוונה וצפרט באכילה מרור דלא נהנה באכילתו מהני דעתו שאינו יולא כי חס בצירוף כזית מרור ואשמע"י המשנה בפ"ב דפסחים דכל מיני ירקות הנשנים שם מלטרפין ללא ידי חוצה באכילה כזית אבל חס לקח חלי זית ממניס חלי וחלי זית ממין אחר לא יולא ידי חוצה דהא גילה דעתו שרואה לקיים מלואו באכילה כזית דווקא רק אותו מיניס מלטרפין יחד לקיים נחשבתו ללא ידי חוצה באכילה כזית מרור אבל לעולם הי' לא אכל חלי זית בלבד יולא ולכן כתב הרא"ש בעבור הברכה יקח כזית מרור ומיושב ק"י שג"ח על הרא"ש ודוק.

ובזה מיושב ק"י חמורה של שג"ח שם על הרא"ש ח"ך אפשר לומר דרק משום הברכה צריך כזית הא צברייתא בפסחים אמרו אכלן להלחין יולא ובלבד שלא ישהה בין אכילה להצרתה יותר מכדי ח"ש ומשמע חס שבה יותר מכדח"פ לא יולא וקשה ממ"פ כיון שאכל חלי זית כבר קיים המלוא והברכה שצריך מתחילה חלי אפשר לתקן ואם יאכל עוד חלי אפשר לברך דהא כבר יולא ידי חוצהו ואם כן אמאי יאכל עוד הפעם והוא קוש"י גדולה מאוד. ולפמ"ש נכון בעז"ה דברייתא לא אמרה אכל חלי זית וחזר ואכל חלי זית יולא ובלבד שלא ישהה בין אכילה להצרתה דהי' משמע שאכל מתחילה רק חלי זית חלי הצרייתא אמרה חלקה להלחין משמע שלקח כזית מרור רק חלקה להלחין לאכול הכזית צעני פעמים אז צריך שלא

בסתפקתי עוד מי שאינו נזכר מפת פלטר או מתמחה של נכרי ושולח שלח מנות פת פלטר או מעשה אפיה עם חמאה של נכרי לאיש הנזכר בו אם יאל ידי חובתו מי נאמר כיון דכור מאלל היתר אלל המשלה יולא בו ידי חובתו או נאמר כיון דהמקבל נזכר מה"ט אי"ב לא קבל דבר הנאכל בהיתר אללו ואי צעי יכול לאתשול על אשר קבל עליו לנהוג בו איסור לא שייך כאן כנודע ולע"ג.

בסתפקתי עוד מי ששלח השלות מנות טרם שנתגדל והוא ציוס דנעשה בר י"ג (כנודע שנעשה בר מנזה על השעה שגולד והציח צי' שערות עיין בחומים הל' עדות ס' ל"ה) וקודם שהגיע המנות ליד המקבל נעשה בר חויב אי יולא בו ידי חובתו מי נימא כיון צעשה ששלח לא הו' איש שלא נתגדל או נימא דחזלין בתר שעה שקבל המקבל המנות דכבר נעשה גדול דכא כתיב ושלות מנות איש לרעהו ואין איש אלא גדול כנודע ולע"ג בחסדי ד' יש לי בערות רבות לפשוט הספיקות רק אמרתי להיחם כעת כאשר הלגתי אותם להגדיל תורה לפני למודי ד' להזכרני בדבר הלכה ציוס שקיימו עכשיו מה שקבלו כבר.

אעתיק מח"ת שלי בעזה"י שלא להוציא הנייר חלק

ראיתי לוישב צעזע"י דברי רנצ"ן צפי' המכילתא שאין ישראל עובר אלא אי"ב החמץ שלו ונשאר ברשותו אכל אם ישראל הפקיד צבית נכרי או שקיבל חמץ נכרי ברשותו אינו עובר והצין הרמז"ן ופרי"ה דה"ה אם הפקיד אלל ישראל חצירו אינו עובר והקשה השג"ח אי"ב למה נקט הגמ' יכול יקבל פקדונות מן הנכרי הו' להם לומר סתם ויקבל פקדונות דהא אפי' מישראל שרי בלא אחריות דמלא ימלא דרש"י דאסור באחריות וכן המכילתא נקט שמואל לישראל לקבל מן הנכרי ולא נקט רבותא יותר דאפי' אם קיבל מישראל חצירו מותר ג"כ בלא אחריות דאי באחריות אפי' צל נכרי אסור מלא ימלא ולע"ג.

ואקדים דרתינו צל"ח דף ה' שהקשה למה נקט הגמ' יכול יקבל פקדונות מן הנכרי ושצק גבזה דומי' דרישא דנקט אלל אתה רוחה של נכרי ושל גבזה הו' לנקוט כאן יכול יקבל פקדונות מנכרי וגבזה דבדולחי אם מקבל מנצבר חמץ באחריות דאסור כיון שהוא גורם לממון עכ"ד.

ובלע"ד דבר חדש צעזע"י דחמץ של גבזה הוא נקרא ממון גבזה וממון גבזה הוא יחשז לאיסור צעלם דהוא איסור שאסור להנות ממנו רק שהקדש הוא בגבחי ויכל לעשות מאיסור זה ממון ע"י מכירה או פדיון אי"ב הוה כל חמץ של הקדש רק גורם לממון וראוי לזה מפסחים דף כ"ט דאמרי' דפליגו אם אכל חמץ של הקדש אי מעל אי לא תלי' אי גורם לממון כממון דמי והקשה הפני"י צשומא באחריות על חמץ נכרי הוה רק גורם לממון מכה דאלו מנגוז יען דעכ"פ גוף החמץ אינו שלו רק גורם לו דישלם בעצרו ממון אלל בהקדש דרשאי לשבות עד אחר פסה אי"ב הוה ממון ממש ולמה נקרא גורם לממון יעו"ש ולפמ"ש יוחא דכל הקדש הוה רק איסור וע"י מכירה ופדוי' יצוא לידי ממון אי"ב יבוי' חפץ של דק הציח אפי' כל השנה רק גורם לממון והא דאם אכל חמץ של הקדש דחזר יתוה השנה חויב דהא בידו לעשות מהחמץ מונו

אך יש לפקפק דכאן לא שייך מדלעסי' קני' דהא לא הו' לו כוונה לקנות צעשה לעיסה ולא דמי לגזל שכיוון לגזול ועכשיו נגמר הקנין דפיו הוה כהאר אלל כאן שהאמין שהוא שלו צמתה עכ"פ עכשיו צעשה לעיסה לא כיון לקנות ואין כאן לחקור כלל שיקנה הגם אם חצירו מקנה לו הוה לא כיון לקנות (ואין כאן לחקור דברי נמי' צעודר צנכסו גר דהא אין כאן מקנה אשר הקנה לאיש הלאה).

רק ע"ז אמרי' צהיפך אדם רולה לעשות מנזה צממוני' דיהי' אוכל מסעודה שלו וסתמא דעתו לשלם כדי שיהי' המנזה נעשית צשלו ודוק אלל שנימא שמשלה חפץ שהאיש פלוני יקיים מנזה צממון שלו כבר בערותו צמ"ח ח"ר ס' פ"ו סברה ישרה צבה הדין אם לריך להיות צעשה עשיית המנזה ממון של חצירו אי"ב לא נעשה המנזה צשלו דכבר קנאו חצירו והוה של העושה מנזה ומכ"ח יבוי' מכווין להקנות לו ממון שיעשה חצירו מנזה ממנ"ש אם יש לחצירו ממון יקיים צשלו ואם אין לו הוה פעור מעשיית מנזה כדדרשו צירושלמי פאה כבד ד' מהוכך ולא משל אחרים והוה פעור ממנזה אם אין לו מעות ופמ"ש נכון דהאוכל יוחא ליה לקיים מנזה צממוניה וסתמא יוחא ליה לשלם מה שצרכה משל חצירו לסעודה מנזה ודוק.

ויש לי חקירה אי סעודה פורים תלי' צכזית או צכזתה כלל דהעיקר להיות לב שמה באכילה ושתיה ואם אכל תמיד הני שיעור ושתה הני רציעה יין אעפ"כ קיים סעודה פורים או נימא צהיפך אם לא יש לאכול צפ"ח להיות שצט צמשתה יין לא קיים סעודה פורים הגם דמג"ח שוקר דלא צעי פת אלל עכ"פ להיות אוכל שיעור צציעה צפ"ח להיות נקרא סעודה עכ"פ אלל אם אוכל תמיד בכל י"ג מיוועין שהוא שיעור אכילה פרס הגם אפי' שהוא שצט לא הוה קיים סעודה וכן משמע צר"ן הוצא צע"ז ס' תרל"ה ס"ק ה' דלריך להיות שיעור סעודה ויש לדחוק אם הו' שולה לחצירו חלק ממנו לא הו' נשאר לו כדי צציעה כלל.

שוב ראיתי דתלי' צדברי מג"ח ס' ר"י או לריך לאכול כוית צפ"ח כדי שיוכל לצרך צרכת המזון אלל הפרמ"ג חודש אם אכל כל כך הני זתים עד שהוא שצט צודחי מצרך צרכת המזון אי"ב ק"ו שיולא סעודה פורים כי הוה אכל ושצט ודשן ודוק.

לסיום ספרי אמרתי להציג ג' ספיקות בענין שלוח מנות בעזה"י.

בסתפקתי מי ששלח לחצירו שולה מנות צפורים פירות חוץ לארץ מערלה אם יאל צו ידי מלותו מי נימא כיון דערלה צחון לארץ אסור לאיש הנודע לו מאיסורו אי"ב המשלה לא שלח דבר הראוי לאכילה עכ"פ ויש שסוצרים שדווקא מצושלים לריך להיות המשולה מנות ורמזו מלשון מן הוה מוכן ומזומן לאכול ואפי' אם יולא צחיים היינו עכ"פ הוה לו לאכול אלל ערלה חולה לארץ אסור למשלה הנודע לו שהוא ערלה או נימא כיון דלמי שנשלה לו לא ימלא עון אם אוכל ערלה חוה לארץ צלי נודע לו עיין צמ"ח ס' תרמ"ט ס"ק כ' צשם ש"ג שסוצר צציעה אינו לרחיק לרחיק לחצירו וא"כ יח חתה אי